

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

INDBYDELSESSKRIFT

TIL

AFGANGS- OG AARSPRØVERNE

I

SORØ SKOLE OG OPDRAGELSESANSTALT

JUNI OG JULI 1909.

- INDHOLD: 1. Om Dekorationerne i Skolens Hovedbygning. II. Ved H. Holten-Bechtolsheim.
2. Efterretninger om Skolen og Opdragelsesanstalten. Ved B. Hoff.

SORØ.
F. HAÜSER.
1909.

Statens pædagogiske Studiesamling
København V.

Bemærkninger

til

Dekorationerne

i

Sorø Skoles Hovedbygning.

Ved

H. Holten-Bechtolsheim.

II

The more I think of it, I find this conclusion more impressed upon me — that the greatest thing a human soul ever does in this world is to see something, and tell what it saw in a plain way. Hundreds of people can talk for one who can think; but thousands can think for one who can see. To see clearly is poetry, prophecy, and religion — all in one.

John Ruskin.

Vi er saa vant til ornamenten paa tak og vægge, at det aldrig falder os ind at gruble over, hvilket besynderlig fænomen de er.

Rolf Thommessen.

Il signor professore A. Mau è morto a Roma questa primavera. Non posso pubblicare queste annotazioni sulle nostre decorazioni Sorane, senza esprimere la mia riconoscenza sincera dell' aiuto eccellente che ha prestato colla piu grande cortesia, ogni volta che l' ho richiesto — tanto per questo quaderno, quanto per quello dell'anno scorso.

Sorø, Danimarca, Maggio 1909.

H. Holten-Bechtolsheim.

6. *Fønixfuglen.*

Den store Udbredelse, Fønixfuglen har faaet i Kunst og Digtning, skyldes den Omstændighed, at den blev optaget blandt den tidlige Kristendoms Symboler og derved bragt hen overalt, hvor den nye Lære naaede. Kristendommen optog Forestillingen om denne Vidunderflugt fra den græskromerske Verden, og naar der nu her skal gøres et Forsøg paa at anbringe Fønix i den historiske Sammenhæng, hvor den hører hjemme, maa derfor Opmærksomheden rettes mod to Punkter, en bredere, mere almindelig Undersøgelse til Belysning af de oldkristelige Symboler i det hele, og en mere speciel om selve Fønix.

Da Kristendommen fra Orienten kom til Europa, mødte den en Kultur, der i sin Kærne var saa forskellig fra den som vel muligt. De europæiske Folk havde stærk politisk Sans, deres Tanker kredsedde om det offentlige Statsliv; den kristne tilhørte ikke denne Verden. I Athen og Rom gjorde man sig gældende ved Ordets og Rigdommens Magt, mod ydre Fjender lod man det komme an paa Vaabenlykken; den kristne priste Tavshed, Fattigdom og vilde ikke engang modstaa onde Menneskers Overgreb; saa meget mere var en kristen Soldat en Modsigelse. Hverken i Athen eller Rom nærede man moralske Betænkeligheder ved at leve af de

undertrykte Slavers Arbejde; Kristendommens Etik er netop de kuedes og forknytted, diametralt modsat Herremandsmoralen. En Græker og Romer var følsom for sin egen Anseelse, en Stormand maatte være gavmild (*eleutherios, liberalis*), ikke saa meget for de trængendes Skyld som for selv at vinde godt Omdømme¹); den kristne priste Ydmyghed og den Barmhjertighed, der giver for de fattiges Skyld, og hvor den venstre Haand ikke ved, hvad den højre gør. Græske Tænkere havde en Tillid til den menneskelige Intelligens som næppe noget andet Folk; Kristendommen priser den aandelige Ringhed. I det græske Folk levede en æstetisk Sans for skønne Former, der gjorde dem utrolig produktive som Kunstnere, i Rom en vis praktisk Formalisme, der gjorde dem til snu Politikere, Jurister og Arkitekter; den kristne brød sig ikke om skønne Former, ikke engang i Altre, Templer og Statuer, Gud var Aand og skulde dyrkes i Aand og Sandhed.

I religiøs Henseende var Forskellen stor paa alle Punkter. Den hedenske Verden havde mange Guder, som der var noget uklart ved, da de i deres Helhed ikke var Bærere af nogen Ide, men Repræsentanter for Tilværelsens egne, dunkle Kræfter;

- 1) Karakteristisk er en Bemærkning af Xenophon om Agesilaos XI, 8: Med Hensyn til Penge var han ikke blot retfærdig, men optraadte ogsaa som en sand Gentleman. idet han mente, at det for den retfærdige var nok at lade andres Ejendom i Fred, men den virkelige Gentleman maatte træde hjælpende til med sine egne Midler. — Om den trængendes Nød ikke et Ord; man giver for at vise sin Flothed.

man var bange for dem, fordi de var uberegnelige, og selv om de nu og da udtalte sig i et Orakelsvar, var dette som Regel ganske tvetydigt. Undertiden kendte man heller ikke deres rigtige Navne, og derfor maatte man i Bønner tage saa mange med som muligt, i det Haab at man saa nok slumpede til det rette. Et karakteristisk Udbrud undslipper Hesiod midt i en Række praktiske Bondebetrægtninger om Pløjning og Høstudbytte: Den ægisholdende Zeus har snart et Sind, snart et andet, og det er ikke nemt at finde ud af for dødelige Mænd. De kristne derimod havde een Gud, der personligt gennem Jesus og skriftligt ved de hellige Bøger havde aabenbaret sig som et Kærlighedens Ideal til Efterfølgelse. I den græsk-romerske Verden var Forholdet til de onde Aander det, at man ofrede til dem, for at de skulde lade en i Fred (do, ut abeas), overfor de egentlige Guder var det et juridisk Kontraktforhold, man ofrede for at tilbytte sig Held og Lykke (do, ut des); den kristne Gud giver af lutter Naade. I de antikke Samfund var der enkelte bestemte Præster, der besørgede Ofre og den anden Kultus for at gavne den hele Stat, Folk behøvede ikke at være til Stede, undtagen f.Ex. i Dionysosdyrkelsens Menighedskultus; de kristne samlede sig i Menigheder, hvor den enkelte kom for sin egen Skyld, og deltog han ikke i Guds-tjenesten personlig, havde han ingen Fordel af sine Trosfællers Andagt og Ceremonier. De græske og romerske Guder var væsentlig Nationalguder. Kristendommens Gud var universel, netop fordi denne Lære angik den enkelte, følgelig ogsaa hver enkelt;

den var en Privatsag, hvor den troende bad i Løndom¹⁾. De antikke Religioner havde intet særligt med Moral at gøre; en Tyv kan bede en Gud om Held og vente at se sin Bøn opfyldt, hvis han leverer det rigtige Offer; om Odysseus's Morfader Autolykos hedder det:

for Snuhed og listige Eder
Pristes Autolykos højt, den Kløgt ham en Gud
havde givet,
Hermes, thi ham til Behag tykflommede Bøve han
ofte
Risted af Lam eller Kid, og huldt ham Guden be-
skærmed.

Od. XIX, 395.

Konsekvent er det, naar Sokrates tvinger Euthyphron (i Dialogen af samme Navn 14 E) til at indrømme, at »Hellighed (ἁ: Religion) er den Kunst, hvor Guder og Mennesker driver Forretninger med hverandre«²⁾. Kristendommen derimod grubler moralsk

- 1) Nu og da kan man i vore Dage se den universelle, kristne Gud blive reduceret til en Nationalgud. Visse Tyskeres Tro paa „der deutsche Gott“ og den pjankede Forvisning om, at „Vorherre saamænd nok beskytter gamle Danmark“ hører herhen.
- 2) Grækerne har intet Ord, der svarer til vort ubestemte, omfattende Ord Religion. De rituelle Ofringer til de olympiske Guder kaldes *Thysiai*, Forholdet til dem betegnes med *Therapeia*. Om Ofrene til de onde Aander kan bruges *Enagismata*, Forholdet til dem gaar ud paa *Apotropæ* (Bortfjærvelse). Hertil kommer *Mantike* (Spaadomskunst). Den religiøse Følelse overfor de olympiske Guder kaldes *Hosiotes* (Hellighed) eller *Eusebeia* (Fromhed); Angsten for de onde Aander kaldes *Deisidaimonia*. Plato bruger (*Symposion* 188 C) om Religion det ubestemte Udtryk: Det som Guder og Mennesker er fælles om. Havde man

over Synd og Anger, Soning og Dom. Ogsaa Tankerne om Livet efter Døden var forskellige. Den store Mængde af de to Oldtidsfolk tænkte sig vel snarest, at de døde boede i Gravene (Plato: Faidon 81 D., Lactantius: Divinæ Instit. II, 2, 6), og der skulde man ofre til dem for at faa Fred for dem, ellers bekymrede man sig ikke om deres Skæbne; den kristne vidste Besked med Helvedes Pine og Paradisets Salighed. I Athen og Rom begravede man gerne de døde uden for Byportene eller langs Landevejene; de kristne foretrak Katakomberne eller begyndte fra det sjælte Aarh. at tage dem med ind i Kirkerne og lægge dem i Krypterne, vel for at faa dem saa nær som muligt til Helgenlevningerne under Altret.

Sluttelig var der et Spørgsmaal om Kristi Person. Oldtiden begreb, at en Mand, der havde en Hær at kommandere over, der kunde holde en Tale, skrive en Bog, tænke filosofisk, ham skulde man bøje sig for. Men en Mand, der blot elskede sin Gud og sine Medmennesker, og som rejste sig som Selvhengivelsens Talsmand mod den antikke Selvhævdelsestrang, han maatte være en ubegribelig Gaade. Denne Hengivelse, der psykologisk set er det centrale i Kristendommen, var et Problem, der for en Gangs Skyld var saa stort, at man ikke kunde læse eller diskutere sig til Klarhed, det maatte man leve sig til.

---

spurgt en Græker i det 5te Aarh. om, hvad Religion var, havde han snarest svaret: Den Skik at holde Ferie og Fest bestemte Dage om Aaret, bygge Templer og afholde Kampege; — Livets Skønhedsside var smeltet sammen med det religiøse.

Paa Grund af disse diametrale Forskelligheder var det ikke nogen særlig stor Del af Kulturarven fra Oldtidens Stervbo, den unge Kristendom brød sig om at overtage. Det indskrænkedes væsentlig til Frescomalerier, der allerede findes i Katakomberne, Sarkofager samt Basilikaer og Centralbygninger; der skulde jo skaffes Rum til Menighedens Sammenkomster. Ved Siden deraf laante man dog en Mængde enkelte, antikke Forestillinger, som man kristelig »forvendte« ved at digte nyt Indhold i de gamle Former. I et kendt Loftsmaleri i Calixtus' Katakomber er Kristus fremstillet som Orpheus, der ved sit Lyrespil bringer de vilde Dyr til Ro (en let gennemskuelig Iklædning); paa et lille-asiatisk, byzantinsk Relief, der nu findes i Kaiser Friedrich Museum i Berlin¹⁾, er Kristus givet i Sofokles' lidt poserende Skikkelse. Paa en Sarkofag er Kristus klædt og opfattet som en romersk Imperator blandt sine underordnede²⁾. Det gamle Billede af Hermes med en Vædder eller Kalv paa Skuldren blev til »den gode Hyrde³⁾»; antikke Niker forvandlede til Englebilleder. Det Uhyre, der

---

1) Sal 6 og 7; gengivet Strzygowski: Orient oder Rom.

2) Karl Goldmann: Die ravennatischen Sarkophage, Strassburg 1906. S. 23. Det er en lign. Fantasi, der skabte Joh. Ewalds germanske: Udrust dig Helt fra Golgata. — Og dog, hvilken Forskel mellem den romerske Kristus-Imperator i sin Generalstab og den romantisk - ridderlige Helt, der kæmper, ene og uimodstaelig mod de onde Magter.

3) Allerede i hittitisk Kunst ses paa et Relief en Mand, der paa sine Skuldre bærer en Gazelle. Sam Wide S. 162 i Verdenskulturen I.

skulde gøre det af med Andromeda, kunde anskueliggøre Hvalfisker i Færd med at sluge Jonas.

De antikke Spaakvinder Sibyllerne blev trukket ind i Kristendommen som en Slags kvindelige Profeter. Den tiburtinske Sibylle antoges at have spaaet om Kristi Komme for Augustus, der paa Kapitolium rejste et Alter med Indskriften: Dette er Guds Søns Alter. Derfor har den der byggede Kirke endnu stadig Navnet: Chiesa di Aracoeli. Man mindes ogsaa det kendte Vers:

Dies iræ, dies illa
Solvit sæclum in favilla
Teste David cum Sibylla.

I Overensstemmelse hermed er det, at Michelangelo smykkede Loftet i det Sixtinske Kapel med 7 Profeter og 5 Sibyller. Gulvet i Domkirken i Siena er ligeledes smykket med Sibyllafigurer i Graffit.

Ogsaa antikke Ceremonier overførtes. I British Museum i London¹⁾ findes flere højre Bronzehænder med de tre første Fingre strakt ud, de to sidste foldede ind mod Haandfladen. Hænderne er dækkede med Symboler for forskellige Guder, især orientalske, saadanne som dyrkedes i den romerske Kejsertid; ligesaa ses Slinger, Frøer, Skildpadder og andre Dyr, man tillagde Trolddomsevne. Saadanne Hænder blev brugt som Amuletter mod »det onde Øje« og anden Trolddom. Der kan ikke godt være Tvivl om, at det er denne Fingerstilling, der i den kristne Kirke er blevet til den saakaldte

1) Room of Greek and Roman Life, Skab 105.

latinske Velsignelsesmaade, hvor de tre udstrakte første Fingre betegner Treenigheden, og de to sammenfoldede Kristi 2 Naturer. Denne Fingerstilling skal være ældre end den saakaldte græske, hvor anden Finger strækkes lige ud som et I, tredje krummes til et C (det græske Tegn for S); disse to Fingre siger da J (e) s (us). Tomlen sættes skraat mod fjerde Finger; derved dannes det græske Bogstav X (= Ch); Lillefingren krummes til C (= S); disse tre Fingre siger da Ch (ri) s (tus)¹⁾.

En anden fra Antikken overtaget Ceremoni var Fodfaldet (Proskynesis), en Skik som oprindeligt var orientalsk. Paa et assyrisk Relief ses Undersaatter nærme sig deres Hersker. I nogen Afstand løfter de Hænderne op foran Ansigtet, falder saa paa Knæ, bøjer derefter Kroppen forover, støtter Fingerspidserne mod Jorden og kysser Despotens Fødder eller Støvet foran ham. Grækerne afskyede denne Ydmyghedsceremoni; i Rom indførtes den, da »den tykke Vitellius kom tilbage fra Asien og væltede sig i Støvet for den gale Ca-

---

1) H. Otte: Handbuch der kirchl. Kunstarchäologie, under Ikonographie. Billeder med græsk Velsignelsesmaade hos J. L. Heiberg: Italien Fig. 55, 71, 141 o. m. a. — Mrs. Arthur Strong: Roman Sculpture, London 1907 omtaler S. 283 to germanske Høvdinge paa Mark Aurelsøjlen, der aflægger Ed og rækker de to første Fingre paa højre Haand i Vejret. S. 287 siges Kejseren at løfte sin Haand med en Gestus, som kristen Kunst senere optog ved Velsignelsen. Plate CV smstds. gengiver en Elfenbensplade fra tidlig kristen Tid, hvor Kristus velsigner med græsk Fingerstilling. Paa Absalons Ligsten i Sorø lyses Velsignelsen med „latinsk“ Fingerstilling.

ligula«¹⁾. I den romerske Kirke er Skikken bevaret i Kysningen af Pavens Fod, en Ærbødighed, der ogsaa vises Broncestatuen af Skt. Peter i Peterskirken, hvad der ved Aarhundredernes fortsatte Kyssen har bevirket, at Statuen har mistet en væsentlig Del af den store Taa. I de russiske Kirker kan man endnu stadig se Menigheden ligge paa Knæ under Messen, og hver Gang Guds Navn lyder fra Altret, kaster den sig forover, støttet paa Fingrene, og bøjer Hovedet mod Gulvet, — en ganske tydelig Proskynesis.

For den Udvikling, som den antikke Kunst gennemgik baade i Rigets østlige Egne og i Hovedstaden i de første Aarh. af vor Tidsregning, havde Kristendommen ingen Interesse. Da Konstantin havde overvundet Maxentius, rejstes der i Rom en Triumfbue for ham, fordi han, som der staar i Indskriften »ved guddommelig Inspiration og sin Sjæls Storhed havde hævnnet Staten«. Men det bedste paa denne Bygning, ikke blot af Skulptur, men ogsaa Søjler, Pilastre, Gesimser, maaske endog de fleste Kvadre, er taget fra ældre Mindesmærker. Mere bevendt var det ikke paa dette Punkt med den sejrende Kirkes »Inspiration«. Det er baade til at le og græde over.

Hvad der stærkt forøgede de kristnes Lige-

---

1) Jul. Lange: Videnskabernes Selskabs Skrifter 5, 5, 327. — At kysse en Statue staaende som Tegn paa Ærbødighed er derimod i hvert Fald romersk Skik; Cicero omtaler (in Verrem IV, 94), at en Broncestatue af Herkules i Agrigent var slidt om Mund og Hage, fordi de fromme kyssede den.

gyldighed for Livets Forskønnelse var Forvisningen om Verdens nærforestaaende Undergang, de higede mod det hinsides. Og dette higende maatte føle sig utilfredsstillet ved den Begrænsning, der ligger i al Kunst, baade Mejslens, Penslens og Ordets. Saa var Symbolerne langt bedre, de fik en vid Udbredelse. Grunden hertil var aabenbart dels den praktiske, at mange kristne ikke kunde læse, men at tyde et Symbol var snart lært, dels den ideelle, at ved et Symbol kunde enhver tænke sig, hvad han havde Fantasi til, det førte Sjælen ud over Grænserne for det endelige, det vordende ind i det uendelige, evigt værende og grænseløse; hvor de klare Tanker slap op, kunde man svælge i Anelses Drømmerier. I Tankeklarhed var dette et Tilbageskridt fra Oldtiden, hvor Antropomorfismen, støttet af Kunsten, havde gjort Religionen menneskelig og begrænset, men i Inderlighed var det et Fremskridt. Det religiøse er for stort og omfattende til, at det overhovedet lader sig fatte i Menneskeskikkelse, det lader sig overhovedet ikke presse ind i nogen Form; at et stærkt bevæget religiøst Sind tenderer henimod Mystik er psykologisk saa selvfølgelig, som at 2 og 2 er 4. Først efterhaanden blev de oldkristelige Symboler afløst af Billeder af Kristus, Madonna, Helgener, bibelske Scener og lign., vistnok væsentlig under Indflydelse af orientalske (ægyptiske) Tæpper med bibelske Billeder og den monumentale Mosaikkunst, der kom fra Byzants.

Fornemmelsen af Modsætningen til den over-

leverede Kultur og Uviljen mod den, manglende Evner og Velstand til selv at skabe noget tilvarende og Sjælenes fantastiske Higen er de Faktorer, der betinger den store Anvendelse, man gjorde af Symbolerne. Her skal nævnes nogle af de mest almindelige.

I de første 5 Aarhundreder undgik man at fremstille Kristus paa Korset. I Stedet lænede man en Fisk op til Korset (sjældnere), eller man lod 1 eller 2 Duer hakke i Korset, siddende paa dets Arme. Duen er da Symbolet paa Kristus.

En Due, der hakker i en Laurbærkrans, der omgiver et Kors, symboliserer Kristi Opstandelse, (Laurbærkransen er Tegnet paa Sejren over Døden). En Due, der spiser Druer, betegner Sjælen, der bliver delagtig i Kristus; Jesus havde jo sagt om sig selv: Jeg er det sande Vintræ.

Palmen blev et Billede paa Sejren over Døden, paa Sjælens Triumf. Skibe, der sejler frem mod et Fyrtaarn, det evige Hjem, blev Tegn for den kristnes Haab; drikkende Hjorte symboliserede Sjælens Tørst efter Gud. Delfinen, der efter Legenden frelser de skibbrudne, blev et Billede paa Kristus, ligesaa Lammet. Hanen betegnede Aarvaagenhed, en Lampe den nye Tros Lys; Paafuglen, der ansaas for uforgængelig, symboliserede Udødeligheden. I denne Sammenhæng kan mindes om de 4 Evangelistsymboler, der udgaar fra Ezekiel I, 10 og Johannes Aabenbaring IV, 7¹).

1) Smlgn. et byzantinsk Maleri med Tetramorfer hos Heiberg: Italien S. 119.

En Del af disse Symboler hvilede paa Antydninger i de kristnes egne hellige Skrifter, en Del arvedes fra den hedenske Oldtid. Til disse sidste hørte ogsaa Ægget, der fra gammel Tid ligesom det kærnerige Granatæble ansaas for særligt livsbefordrende. Forestillingen om et opr. Verdensæg er ligeledes ældgammel; den findes hos Inder, Ægypter, Græker, Russer og Litauer, hvorfra den maaske kan være laant til Finnerne, hvor den træffes i Kalevalas første Sang. Hos Grækerne betragtede Orfikerne Ægget ikke alene som Oprindelse til alt levende, men ved sin sværiske Form blev det et Billede paa Universet.

Først Erebos var og Chaos og Mulm og Nat og
Tartaros Øde;

Ej Jorden var til, ej Himmel, ej Luft, men i Erebos'
bundløse Afgrund

Sortvingede Nat, besvangret af Vind, til Verden et
Vindæg mon føde.

(Aristofanes, Fuglene 695)¹).

Før de kristne blev Ægget et Symbol paa det kommende, evige Liv i Gud, og paa kristne Sarkofager ses ofte Ægget øverst i en Krans af Laurbærblade, et Ornament, der senere er sunket

---

1) F. Ohrt: De seks første Sange af Kalevala S. 25. — Jane E. Harrison: Prolegomena to the Study of Greek Religion, 2 Ed. Cambridge 1908 S. 625 flg. — Fr. Poulsen: Dipylongravene og Dipylonvaserne Kbhvn. 1904 S. 63—64. — Den Rolle, Rokægget spiller i Aladdin, synes mig ubearbejdet Raastof. Hindbads Bemærkning herom: Hvad det vil sige — det er mig for højt, lyder som et Oehlsenschlægersk Hjærtesuk.

ned til at smykke vore daglige Kakkelovne. De runde Kugler, der i vore Kirker bruges som Afbrydelse af de lange Kæder, hvori Lamperne hænger, er de mon ikke opr. tænkte som symbolske Æg?

Til disse oldkristelige Symboler hører Fønix. Den synes at stamme fra Ægypten. Paa almindelig primitiv Vis tænkte Ægypterne sig mange Guder i Dyreskikkelse: Vandguden som Krokodille, Døds-guden som Sjakal, Himlen som Ko, Solen som Falk, Maanen som Ibis. I disse Guddommes Temp-ler dyrkede man da disse forskellige Dyr som Bil-leder paa Guden. Atter andre Dyr stod i særligt Forhold til Guderne som en Slags Attributer, lige-som Duen hører til Afrodite og Uglen til Athene; dette gjaldt Apis i Ptahs Tempel i Memphis og Fø-nix i On, eller som vi plejer at kalde Byen med et græsk Navn, Heliopolis, nær det nuværende Kairo. Efter Billederne har Fønix været en Hejre-art, med 2 lange Fer i Nakken; dens Navn læses i Almindelighed bennu, men har maaske snarere lydt fenni eller fønni¹⁾. Hvorledes det er gaaet til, at denne Fugl er kommet i særligt Forhold til Sol-guden, lader sig ikke sige. Maaske ganske tilfæl-digt. En Fønix kan have bygget sin Rede paa det til Solguden viede Sted og blevet i flere Aar til Glæde for dem, der besøgte Helligdommen. Saa kan den være forsvundet og atter senere vendt tilbage for at blive modtaget som en dobbelt kær

1) Vald. Schmidt i Salmonsens Leksikon: Føniks.

Gæst¹⁾. Der opstod en Legende om, at Fønix blev til paa en hellig Sykomore, over Røgelsekorn, som en Flamme tændte i Brand. Fuglen maa vel da tænkes som et Symbol paa Morgensolen, der opstaar af Morgenrødens glødende Lys; naar dette straalers stærkest, hæver Solen sig nyfødt op paa Himlen. Men den fik ogsaa metafysisk Betydning som Symbol paa Sjælens Udødelighed, og den sættes da i Forhold til Osiris²⁾.

Fra Ægypten gik Fortællingen om Vidunderfuglen til Grækerne, hvor den først træffes omtalt i Fragment 93 hos Hesiod:

Kragen, den skrigende Fugl, du ved ni Slægtled
kan leve
Af de kraftige Mænd; men firdobbelt Kragernes
Livstid
Opnaar en Hjort, og tredobbelt Hjorten en Ravn,
men en Fønix

Ni Gange Ravnens Aar; men vi, de haarfagre Nymfer,
Døtre af Ægissvingeren Zeus, bli'r ti Gange Fønix.

Her oplyses altsaa blot, at Fønix lever 972 Menneskealdre, uden at nogen Myte tilføjes. Denne skal først være omtalt af Hekataios fra Milet og derfra overført i Herodots Historieværk, hvor det siges, at naar den gamle Fønix er død i Arabien, bringer dens Søn den gemt i et Myrrææg til Heliopolis, hvilket sker hvert 500 Aar. Her er ikke

1) A. Erman: Die ägyptische Religion S. 25—26. I Samlingen: Handbücher der königl. Museen zu Berlin.

2) Fr. Schöll: Vom Vogel Phönix, Heidelberg 1890 (Universitetsprogram) S. 5. For Detaljer henvises til denne Hovedkilde.

Tale om nogen som helst Ild. I den alexandrinske Tid bredtes Forestillingen om Fønix videre ud, navnlig vel fordi de ægyptiske Præster ved passende Lejligheder lod en saadan Fugl indfinde sig for at ære de Fyrster, der for Øjeblikket sad inde med Magten. Da Byen Rom under Claudius havde bestaaet i 800 Aar, kom en Fønix endog til Rom som Gratulant. Claudius lod den udstille til alm. Fornøjelse for Publikum. Den latinske Forfatter Manilius (paa Augusts Tid) fortæller Myten paa flg. Maade: Den gamle Fønix laver sig en Rede af Kaneltræ og Myrra og dør i den. Af dens Ben opstaar en Slags Orm, hvorefter den nye Fønix skabes, der da bærer sin Faders Rede fra Arabien til Heliopolis.

Fra Lukan begynder den Redaktion af Myten, der er blevet mest kendt, nemlig at Fønix brænder sig selv og opstaar paa ny af Asken. Der er Tilknytningspunkter for denne Omforming i de ældre Overleveringer; allerede i Ægypten mentes Fuglen jo at fødes paa Sykomoren, mens Flammerne luede op, og Reden lod sig uden Vanskelighed omdigte til et Baal; det bliver nu ogsaa ret almindeligt at lade Fuglen høre hjemme i Indien og derfra komme til Heliopolis til Baalfærden. De hyppige Ildebrande i Rom og deraf følgende Nybygninger gav Martial Lejlighed til i et Epigram at anstille en Sammenligning mellem Fuglens og Hovedstadens Fornyelse gennem Ild. Herfra er der kun et lille Skridt til, at den hele Myte faar symbolsk Betydning. Naar Hadrian til Ære for Trajan lod slaa Mønt med et

Fønixbillede, antydede han klart nok sit Haab om en Fornyelse for Romerriget; ligesaa findes den paa Mønter fra Konstantin den Stores Tid med Paaskriften: *Felix reparatio temporum* (Lykkelig Fornyelse af Tiderne).

Regelmæssigt omtales hos græske og latinske Forfattere, at der gik et vist Aaremaal mellem hver Gang Fuglen viste sig: 500, 540, 654, 1000, 1461, 7006 Aar, 972 Menneskealdre. Det vil vist være ganske ørkesløst at spekulere over, hvad Meningen er med de fleste af disse Tal. Der har alle Dage været Mennesker, der — uforstaaeligt for andre — tillagde forskellige Tal en vis Hellighed og Mystik. 972 Menneskealdre lader sig sætte i Forbindelse med det føranførte Hesiodsted; af de andre synes 1461 at være det eneste forklarlige. Ægypterne regnede, i hvert Fald til en Tid, med en Aarsperiode paa 365 Dage i Stedet for $365\frac{1}{4}$. Hvert fjerde Aar var derfor det borgerlige Aar rykket en Dag længere frem end det astronomiske. I en Periode paa 1460 astronomiske Aar vil det borgerlige Aar være 1460: 4, Dage længere fremme, = 365, et helt Aar. 1461 borgerlige Aar kom derved til at svare til 1460 astronomiske. Denne Periode kaldes det store ægyptiske Aar eller Sothisperioden og har aabenbart intet at gøre med Fønixfuglen. Nogen bestemt Aarsperiode omtales ikke i ægyptiske Indskrifter; Fønix maatte jo snarest antages at blive født paany ved hver Solopgang. Talspekulationerne maa betragtes som et fremmed

Element, der er kommet ind uden for Ægypten¹).

For de kristne maatte Fuglen naturligt blive et Billede paa Forvandlingen fra Jordelivet til Salighedens Lykke gennem Døden. Fønix afbildedes Gang paa Gang i Kirkernes Apsider, i Mosaiker, i de Palmetræer, der vokser mellem de hellige i Himlen, f. Eks. i SS. Cosma e Damiano i Rom. Biskop Ambrosius af Milano (c. 340—97) fortæller om den:

Man siger, at der ogsaa lever en Fugl Fønix paa visse Steder i Arabien, og at den kan blive ved at leve i indtil 500 Aar. Men naar den mærker, at dens Livs Ende stunder til, laver den sig et Hylster af Røgelse og Myrra og andre duftende Sager, og naar dens Liv er Slut, gaar den derind og dør. Og af dens Køds Fugtighed (Blod?) opstaar der en Orm, der lidt efter lidt vokser til og efter en bestemt Tids Forløb faar Vinger til at flyve med, og denne antager saa den ovennævnte Fugls Udseende og Skikkelse. Denne Fugl skal da, blot ved sit Eksempel, lære os at tro paa Opstandelsen, siden den, uden Forbillede og uden at eje Fornuftens Begreb, af sig selv skaffer sig Opstandelsens Herlighed²).

Med Kristendommen bredte Legenden om den halvhellige, mystiske Fugl sig og fandt Anvendelse paa mange Forhold. For Alkymisterne betegnede

1) A. Wiedemann: Herodots zweites Buch Kap. 73. — Sothis er Sirius, Hundestjærnen, som man brugte til at bestemme Begyndelsen af denne Periode.

2) Anført efter Venturi: Storia dell' arte Italiana I, 88.

Navnet Fønix de Visés Sten, Karl II af Spanien prægede Fønixmønter med Paaskriften: *Renascitur* (den fødes paany). Over den sydlige Indgang til St. Paul's Kirken i London er anbragt en Fønix med Indskriften: *Resurgam*; (Kirken var brændt 1666). Endnu 1828 prægede det genopstandne Hel- las Fønixmønter. Disse Eksempler kunde let for- øges; lad det være nok med at minde om, at den gamle Fugl i vore Dage maa finde sig i at tjene som Reklamemærke for Brevpapir, Brandforsik- ringselskaber, Brød- og Tændstikfabrikker, og — forøvrigt meget smukt — som Trossymbol for Lig- brændingsforeninger.

Nogen bestemt Type for den soranske Fønix eksisterer ikke. Da Sorø Academi genoprettedes 1747 og fik Lov til at have sit eget Segl og dertil at bruge rødt Voks, blev der paa Mellemskiltet paa Seglet anbragt en Fønix. Den ser nærmest ud som en Vandfugl, der svømmer i en Andepark; fra det øvre, venstre Hjørne straaler Solen, ovenover staar: *redivivus luce nova*; da det imidlertid hedder om Seglet, at Fønix ses »at oplives af sin egen Aske ved den opgaaende Sols Straaler«¹⁾, maa Andepar- ken opfattes som en Askehob. Freimann, der i Gymnastiksalen har gentaget denne Type, har kun gjort faa Forandringer, bl. a. malet et virkeligt Baal, hvorpaa Fønix ligger.

Fønix paa de gamle Uniformsknapper synes at kunne bestemmes som en Ætling af Fortidens Svaneøgler; en Slægtning af samme Familie er det Uhyre, der stemples paa Bibliotekets Bøger.

1) Th. Hansen: Sorø, Kbhvn. 1883 S. 8.

Den Kunstner, der har malet Fønixen paa Pladen over Døren i Vestibulen, har ikke været ueffen som Humorist. Den ældre, halvskallede, løvemankede, med Andrikgump forsynede, vingede Kavaller, der dypper Tærne i en Lerskaal, er saa bastardagtig, at Videnskaben indtil videre maa nøjes med at konstatere Faktum og opgive alle Forklaringsforsøg. Lerskaalen er naturligvis en Omlavning af Baalet. Selve Skaalen staar pynteligt paa en Krans af Blade, som et Fad Tykmælk paa et Lysthusbord; Bladene er den hjemlige Kunstners Omdigting af de oprindelige Flammer; hans Navn er ukendt.

Teatertæppet er smykket med antikiserende Motiver; i Midten hæver en Fønix sig op af det brændende Baal. Da Kongen skulde komme til den store Fest i 1884, opførtes Jean de France, og Prof. Dalsgaard malede et nyt Teatertæppe med Fønixfuglen i Midten, hvortil han som Model benyttede Havørnen i Musæets Samling¹). At tænke sig Fønix som Ørn er ældgammelt; den Forestilling kender allerede Herodot. Ogsaa paa de soranske Flag hæver Fuglen sig op af det brændende Risbaal.

Fønix paa de nu brugelige Uniformsknapper er en Slags Ørn; ligesaa de Dekorationer, Freimann har malet i den grønne Sal, Spisesalen og Gymnastiksalen.

---

1) Meddelt mig af Overlærer Zoffmann.

7. Spisesalen.

Det synes mig utvivlsomt, at der er to bestemte Holdepunkter, hvorfra Hilker er gaaet ud ved Dekorationen af Spisesalen: De 6 Jernsøjler og de 4 nisjeagtige Fordybninger paa den vestlige Langvæg. Hvert af disse har han benyttet paa sin Maade uden at gøre noget egentligt Forsøg paa at samarbejde dem til et hele; derfor bliver det første Indtryk af Spisesalen let usikkert og noget uforstaaeligt, for en enkelt Tings Vedkommende mere efter Opfriskningen for faa Aar siden med de da foretagne Smaaforandringer.

Vi vil betragte hvert Udgangspunkt for sig.

De 6 Jernsøjler blev opsat i 1861. Man havde i længere Tid frygtet for, at Gulvet i Festsalen ovenover skulde give efter, naar der var mange samlede, og ved slige Lejligheder plejede man derfor midlertidigt at afstive Spisesalens Loft. Nu rejstes de permanente Søjler, og da det var gjort gav man sig til at undersøge Loftet og fandt saa, at det ikke havde været nødvendigt, men nu stod de der, og Hilker maatte regne med dem¹⁾.

Den Maade, hvorpaa han benyttede dem, synes mig hans snildeste Paafund i hele Bygningen. Han har aabenbart tænkt paa at genskabe en italiensk Restaurationshave, en »giardino«, der kan indrettes med meget smaa Midler: Et Stykke af Gaarden afgrænses med Bambusplanter i Urtepotte, Taget dannes af Vinranker, der bæres paa Tremmer og Støtter, og for Enden af det hele Anlæg kan udspændes et Stykke Lærred, en tilfældig Kunst-

1) Th. Hansen: Sorø, S. 80.

ner smykker med et passende Landskabsbillede; Smaaasten lægges paa Jorden i et tykt Lag, Borde og Stole stilles ud, og alt er parat til Gæsterne. Der søger man ud for i Kølighed og Skygge at nyde den Smule Mad og Vin, man behøver, en Nydelse som forøges ved, at Opvarterne som Regel har et Par Tusende Aars Kultur i Blodet, hvad Køn de saa tilhører.

Strækbjælkerne, der i vor Spisesal løber hen over Søjlehovederne, er paa Undersiden smykkede med Mæanderen, et ældgammelt Ornament, der ligesom Rosetter og Palmetter kan følges tilbage til Ægyptens Oldtidskultur. I Grækenland optræder Mæanderen ved Begyndelsen af det sidste Aartusinde før Kr. F. som en Afløser af Mykenetidens Spiralornamentik. De ny Folk, der dengang afløste det gamle Fyrstevælde, var endnu for kejtede til at kunne tegne en Spiral paa fri Haand, man foretrak helst koncentriske Ringe, der sloges med Passer, og lige Linjer, der kunde trækkes med Lineal. Den mykenske Spiralornamentik, var da allerede gaaet paa Vandring mod Nord, hvor den i Sydskandinavien og Nordtyskland skabte Arbejder, der er smukkere, end hvad der ellers findes af denne Kunstart nord for Alperne; hvilken Rolle den spillede i Bronzealderen er forøvrigt kendt nok.

Ogsaa Mæanderen gik paa Vandring, fra Grækenland til Sicilien, op gennem Italien, Sydtyskland, de nedre Elbegne til Jylland, hvor man smykkede Kar i denne Stil i det første Aarh. e. Kr. Disse Ornamentter havde altsaa været c. 1000 Aar om at

naa fra Grækenland til Jylland; saa langt har Danmark engang ligget fra det, der dengang og længe efter var den europæiske Kulturs Centrum. Der er ingen Periode, hvor de nord- og sydgermanske Folk har fremstillet saa gode Lerkar, som naar de var under stærk Indflydelse sydfra.

De 2 Rækker Jernsøjler i Midten af Lokalet havde Hilker tænkt sig forlænget hen paa Nordvæggen ved uden om den der malede Blindramme at anbringe to malede Søjler, ligesom de virkelige med doriske Kapitæler¹⁾; disse 2 Søjler forsvandt ved Optrækningen i 1906—07. Ved Søjlerne og de over dem løbende Bjælker deles Loftet i 3 Felter fra Nord til Syd; Tremmeværk ligger over alle Felterne og bærer i det midterste Vinranker med mørke Druer, der ser ud som Frankenthalere, over det østlige og vestlige Felt snor den hjemlige Humle sig. Det østlige Længdefelt tværdeles i 4 Stykker; i det nordligste ses 4—5 Finker; i det næste Rødkælk og Finke; saa Blaamejse og Ænder; i det sydligste en Finke og Forstuesvaler. Midterfeltet med Vinløvet deles kun i 3 mindre Stykker; i det nordligste er malet 2 Lærker, 3 Musvitter(?) og en Forstuesvale. En Række Gæs fortsætter deres Flugt ind i det centrale Stykke til en Blaamejse, 1 maaske 2 Stillidser, 1 Spetmejse og 3 Spurve, i den sydligste Del af Midterfeltet 1 Gærdesmutte (?), 2 Bogfinker og 1 Musvit. Det vestlige Længdefelt deles atter i 4 mindre; det nordligste med 3 Forstuesvaler; i det næste 2 Hættenterner og 2 Stil-

1) Se Vilh. Lorenzen: Maleren Hilker, Kbhvn. 1908 Fig. 18.

lidser; saa 5 Finkefugle og Spurve; længst mod Syd en Ringdue og en Due¹⁾.

Sammen med dette »Lysthusmaleri« i Loftet hører Dekorationerne i de 4 Vindueskarme paa Østsiden (2 Hasselgrene — 2 Solbærgrene — Haveærter, Haveærter og Skørtidsel — røde og gule Hindbærgrene) og i de tilsvarende 4 Fordybninger i Salens Vestvæg (sorte og spanske Kirsebær — 2 Hybengrene — 2 Brombærranker — hvide og røde Ribsgrene). Deres Bestemmelse er at fremkalde Indtrykket af, at man er i et frodigt og varmt Land, hvor Planterne gror op til højre og venstre og danner et skærmende Tag mod den ubarmhjertige Sol, mens Fuglene kvidrer i Løvet eller flyver hen over vore Hoveder.

Morsomt nok findes i Pompeji en udgravet Restauration med en lille Søjlehal, der aabner sig ud til en Have, i hvis Midte der er fast opmurede Spisepladser. Den hele Have maa tænkes overskygget af Vinranker²⁾.

---

1) Zoologiske og botaniske Bestemmelser skyldes Overlærer Zoffmann.

2) Mau: Pompeji in Leben und Kunst, Leipzig 1900 S. 397. Mau angiver Husets Nummer som I, 2, 24, men Husene i P. har for et Par Aar siden faaet nye Numre. — En italiensk Restaurationshave er ogsaa andre Steder bragt som Dekorationsmotiv til en Spisesal. Et Reklamehæfte fra det store Astorhotel i New York, jeg tilfældig er stødt paa, viser en Mængde Værelser dekorerede hver i sin Stil. Billardværelset har saaledes pompejanske Motiver; den store Spisesal, den største i New York, (det staar der i det mindste paa Tryk) har Søjler med Træmeværk, der bærer voksende Vinranker; det hele kaldes a splendid representation of an Italian garden.

Om de Guirlander, der er malede rundt om paa Væggene, skal der tales senere i en anden Sammenhæng.

Vi kommer nu til den anden Del af Udsmykningen, de ioniske Søjler med Bjælkeværk i Murfordybningerne paa Vestvæggen og den malede Dekorationsfordybning med Søjler af samme Art paa Nordsiden. Ved første Øjekast kunde man tro, at Nordvæggens Dekoration var en perspektivisk Fortsættelse af de 2 Rækker Jernsøjler med doriske Kapitæler. Men det vilde dog være for besynderligt at lade Søjler med doriske Elementer fortsættes af udpræget ioniske, og de nu forsvundne, men af Hilker anbragte Malerier af Søjler som de virkelige paa Nordvæggen viser tydeligt nok, at disse har været Fortsættelsen, og at den ioniske Arkitekturstump er noget for sig.

Hvorledes denne Nordvægsdekoration saa ud før 1906 kan ses hos Lorenzen Fig 18. 4 Søjler er anbragt saaledes, at 2 og 2 er parallelle. Over Søjlerne i hver Række ligger en Stump Bjælkeværk, en tredje Stump forbinder de to smaa Rækker. I det Rum, der saaledes fremkommer mellem disse Arkitekturkonstruktioner, staar en høj Stang med en flad Skaal foroven, Stangen er omvundet af en Guirlande og smykket med to flagrende Baand. Ved Restaurationen fjernede man, beklageligt nok, denne mystiske Stang og anbragte en i denne Sammenhæng uvedkommende Fønix ovenpaa Bjælkeværket. Dette er denne oprindelige Hilkerske Dekoration, det gælder om at forklare; hvad der er anbragt

paa Vestvæggen er intet andet end fantasiløse Gentagelser af et lignende Motiv, uden egentlig Mening.

Motivet har Hilker rimeligvis fundet hos Zahn¹⁾, der gengiver et Billede fra Casa di Sallustio i Pompeji. Farven er blaa og blaagrøn, Baggrunden hvid, altsaa som i Spisesalen. Nogle Smaaforskelligheder er der, som at Stangen hos Hilker er lige tyk over det hele og leddelt med Bladkranse som paa Skaalfaklerne i Heises Hus i Sorø²⁾, mens den hos Zahn er glat og besat med regelmæssigt paanaglede Sømhoveder el. lign. og er betydeligt tykkere for oven end forneden; ligeledes er Søjlernes Fodstykker forskellige, og Guirlanden med Baandene mangler hos Zahn, men Ligheden er ellers saa stor, at den ikke kan være tilfældig.

Hvad er Meningen med denne besynderlige Dekoration?

Søjler, Bjælkeværk og et Gavlfelt findes ofte paa Vasemalerier for skematisk at antyde et Hus, et Tempel, et Brøndhus el. lign. I Vægmaleries kan der i Landskabsbilleder findes Arkitekturmotiver, af samme Art, eller mere eller mindre massivt Murværk, der omhegner en Plads, der ved Anbringelsen af hellige Uldbaand, Gudestatuetter og Offergaver tydeligt nok betegnes som et Slags Havekapel. Vort Maleri i Spisesalen stammer ned fra Murværket om et saadant antikt Havekapel. Be-

1) Die schönsten Ornamente und merkwürdigsten Gemälde aus Pompeji, Herkulanum und Stabiae, Berlin 1828. Folge III, Nr. 69.

2) Bag Skaalfaklerne i Heises Hus skulde jeg tro der ligger en antik Fontæne som i Brit. Mus. Nr. 2538.

viset herfor ligger i den Stang, der nu efter Restaurationen er forsvundet.

Et Væg-billede fra Livias Hus paa Palatin er indrammet af malede Søjler, forbundne med en Bue foroven, saaledes at man tror at se gennem en Aabning i Muren ud i Husets Have.¹⁾ Centret af Billedet fyldes af en halvrund Mur, besat med smaa Gudestatuer og overskygget af Træer; ved Foden svømmer tamme Ænder i en Dam, hvorover der fører en Bro; paa en Søjlestump sidder en Papegøje — altsaa en Nipshave, saadan som en forfinet Tid holder af Landet, uden Bjærgenes Barskhed og det naturlige Landskabs store Linjer og Uregelmæssigheder. Omsluttet af den omtalte Kapelmur i Billedets egentlige Centrum staar en stor Stang, tykkest forneden og foroven smykket med en Skaal. Langs Stammen, der er omslynget med et helligt Baand, er fastnaglet 3 Hoveder, af en Antilope, en Hjort og et Vildsvin. Disse Jagttrofæer viser tydeligt nok, at her er Tale om en Helligdom med Offergaver til Artemis, Jagtens Gudinde; — men Stangen i Midten? Den kan ikke være et blot og bart Apparat til at bære Gaverne; den er Billedets egentlige Centrum, alt er grupperet om den, og den er omvundet med det hellige Baand; den er aabenbart selv hellig. Her er et Spørgsmaal, der maa besvares.

Hos primitive Folk er Træer og Buske Genstand for religiøs Dyrkelse; de anses hver for at

1) En lign. Indramning kommer igen paa Sarkofagsider; smlgn. ogsaa Ydersiderne af mange af vore Landsbykirkers Prækestole f. Ex. i Ledøje.

være en Guds Bolig, og desuden giver de Mennesker Frugter og Brænde. De spiller en lignende Rolle som Kilderne, der risler af Sted i evig Kraft og giver de tørstige Vand; Træerne og Vandløbene er selv Guder og Gudinder. Først naar man forstaar denne primitive Tankegang, begriber man den hele Prægnans i det latinske Udtryk for at erklære en fredløs: *aqua et igni interdicere*, den, der ikke maa faa Vand og Ild, er forstødt af Guderne og forment Adgang til de simpleste menneskelige Fornødenheder.

Først var Træerne selv Guder, senere tildannedes de, først raat som Klodser, derefter mere kunstnerisk, tilsidst blev det Billeder i Menneskets Lignelse, der æredes i Templerne. Træerne blev nu Attributter til Guderne og til hellige Midlere mellem Menneske og Gud, og derfor tog den bedende en Gren i sin Haand, og Sejrherren i en Vædekamp følte sig højt hædret ved at smykkes med en simpel Krans. Piskede man sig selv med Grene af et helligt Træ, overførtes den guddommelige Kraft fra Grenen til den piskede. Det er aabenbart denne Tanke, der ligger bag ved den velkendte Ceremoni i Sparta, hvor Drengene fik Pisk foran Altret; og naar vi Fastelavns morgen lader os piske op af de uskyldige Fastelavnsris, saa er det utvivlsomt et uskadeligt Minde om en Tid, hvor det var ramme Alvor med Piskningen; det var et Helliggørelsesmiddel. (Smlgn. det gamle Testamentes: Livets Træ). Naturligvis havde forskellige Planter ogsaa Evne til at afværge ondt. Under Anthesteriefesten i Athen tyggede man Vrietorn for at skærme

sig mod de dødes Sjæle; i England beskytter Hvidtjørn mod Hekse; i Abruzzerne spiser man paa Kristi Himmelfartsdag Rude (*ruta graveolens*), for at Heksene ikke skal komme og gøre Børnene ondt.

Træerne stillede under Beskyttelse af Stedets Guddom, der tænkte i Slangeskikkelse; derfor fortæller Sagnet, at Hesperidernes Æbletræ vogtedes af en Slange, ligesom det Træ, hvorfra Jason nedtog det gyldne Skind.

Den ældgamle Trækultus holdt sig trods senere Tidens Udvikling, og i det omtalte Billede fra Livias Hus maa den omtalte Stang betragtes som et — af Livias Samtid formodentlig ganske uforstaaet — Billede af Gudinden Artemis, hvem man bragte det skyldige Offer for en lykkelig Jagt¹⁾.

Allsaa: Den nuv. Dekoration paa Spisesalens Nordvæg er efter Restaureringen blevet ganske uforstaaelig. Man har ladet de Søjler med deres Bjælkeværk, der hegner om en hellig Plet, blive staaende, men har fjærnet den hellige Kultusgenstand, en Stang, en yderst interessant Levning af ældgammel Trædyrkelse, for hvis Skyld Indhegningen var til. Da Hilker i sin Tid med nogle Smaaforandringer kopierede denne Dekoration fra Pompeji, har han rimeligvis selv ikke haft nogen Anelse om, hvad det var han malede, og det er

1) T. Schreiber: *Due pitture del Palatino*, i *Annali dell' Istituto di Corrispondenza Archeologica* Vol. 47. Roma 1875. Henvisningen skylder jeg Prof. A. Mau. Bogen findes i Nationalmusæets første Afdeling. — Karl Boetticher: *Ueber den Baumkultus der Hellenen*, Berlin 1856. — A. Thomsen: *Orthia*, i *Archiv für Religionswissenschaft* IX. — Jane Ellen Harrison: *Prolegomena* S. 39.

sandsynligt nok, at heller ikke den Mand, der malede den paa Væggen i Sallusts Hus, har forstaaet det egentlige Indhold i sit Arbejde; sagtens har han været en Haandværker, der ikke har reflekteret for meget over den skematiske Dekoration. Men sammenholder vi den med det ovenfor nævnte fyldigere Billede fra Livias Hus og andre af samme Art, er Gaaden ikke vanskeligere, end at den kan løses. Skulde Spisesalen engang igen restaureres, kunde der være Anledning til at føre den Hilkeriske Dekoration tilbage og muligvis at anbringe lignende Udsigtsbilleder til antikke Landskaber i Murfordybningerne paa Vestvæggen. Det vilde være i Overensstemmelse med antik Aand og samtidig skabe større Forbindelse mellem den Del af Haven, hvor Gæsterne sidder og spiser, og Udsigterne til de fjernere Partier. Som det nu er, falder de to Dekorationsmotiver fra hinanden.

Men derfor kan vi godt glæde os over, hvad vi har, de mere prosaiske over Gæssene i Loftet, der saa tit (for tit) stiger ned paa Bordet, og de mere poetiske, over det Sollys, den Varme og Frodighed, der giver Grundtonen i hele Salens Udsmykning. Det er i disse overordentlig festlige Omgivelser, at Soranere i gamle Dage — the present company always excepted — sad og spiste Kraasesuppe om Kap. Men lad os forlade denne nærliggende Fortid og hellere lytte til, hvorledes en latinsk Opvartningsjomfru averterede sin Restaurationshaves Herligheder:

Have, Lysthus her du finder,
 Bægre, Roser, Fløjtespil,
 Strengklang; bag grønne Grene
 Kølighed du finde vil.

Kom da hid og stræk dig mødig
 Under Rankens Skyggetag,
 Med en Krans af friske Roser
 Om dit Hoved, hvil i Mag¹).

Allerede hos Homer er Sang og Musik »Maal-
 tidets Pryd«.

8. Vestibulen.

Ud mod Søen er der tre Døre; paa den mod-
 satte Væg er der i Midten en Dør ud til Stengan-
 gen; paa hver Side af denne en Fordybning i
 Væggen med en Tabula Sorana. Midt paa Øst-
 og Vestvæggen en Dør med Nisjer paa hver Side;
 i disse staar der 4 Gipsstatuer af Homer, Herodot,
 Plato og Euclid.

Hvorfra disse Statuer stammer, har jeg ikke
 kunnet finde med Bestemthed²). Opsynsmand ved

1) Sunt topia et calybae, cyathi, rosa, tibia, chordae,
 Et trichila umbriferis frigida arundinibus.
 Eia age, pampinea fessus requiesce sub umbra,
 Et gravidum roseo nocte caput strophio.

2) En Del af det skrækkeligt kedsommelige Eftersøgnings-
 arbejde i Regnskaber og Programmer har min Fader
 besørget for mig. — Busterne paa Biblioteket er en Gave
 fra Geheimekonferensraad Bülow til Sanderumgaard.

Musæet, Ole Rasmussen har sagt mig, at de var her i 1857. Nisjerne synes indrettede samtidigt med Bygningens Opførelse, og det stemmer jo med Klasicismens Maner at dekorere med Plastik (smlgn. Frue Kirke i Kbhvn.); men der kan naturligvis godt være gaaet længere Tid, hvor Nisjerne stod tomme, inden Statuerne kom¹⁾. Hensigten med at stille netop de ovennævnte Figurer op i Skolens (og Akademiets) Vestibule er imidlertid klar nok; de skal være Repræsentanter for ligesom 4 Fakulteter: Poesi, Historie, Filosofi, Matematik og Naturvidenskab. Det er en ganske lign. Tanke, der har medført, at man udenfor Universitetet i Kiel har sat Statuer af Plato, Solon (Jura), Hippokrates og Aristoteles. Et lidt fjernere Sammenligningspunkt har man i de personificerede Dyder paa katolske Sarkofager.

I Hovederne af Homer, Herodot og Plato genkendes let de antikke Portrættyper; om det samme lader sig sige for Euclids Vedkommende, ved jeg ikke. Klædningerne og deres Foldekast har derimod ikke meget at gøre med Antikken. Om Statuernes mulige Oprindelse og kunstneriske Værdi har Aka-

---

De kom hertil 1828 (Program 1850 S. 59). De smaa Relieffer over Vinduerne i de to østre Lærerlejligheder i Hovedbygningen er opr. købt privat, troligvis af senere Overlærer Lorenzen. Gipsløverne paa Loftet paraderede foran Frederik VI's Stol ved Hovedbygningens Indvielse.

- 1) De to Postamenter oven paa Fratergaardstrappen ser ud som Fodstykker for Svinxer, Griffer el. lign. Paladsvogtere, som imidlertid aldrig er anskaffede. Er denne Tanke rigtig, vinder Hypotesen om, at Vestibulens Nisjer kan have staaet tomme i længere Tid, meget i Sandsynlighed.

demisekretær P. Johansen, efter Forhandling med Billedhugger Aksel Hansen, meddelt mig flg.: Hvem »Kunstneren« er lader sig ikke sige med Sikkerhed; man kan gætte paa en af vore ringeste Billedhuggere som Mule, Malthe, Bondrop ell. saadan en¹⁾. Den paagældende har tilsyneladende valgt den praktiske Fremgangsmaade at købe nogle Afstøbninger af antikke Buster, til hvilke han — tant bien que mal — har sat Kroppe i ubehændig Efterligning af Thorvaldsens Apostle, hvorefter han har raspet og overgibset det hele for at »samle« det.

Loftet er malet af Hilker i Finansaaret 1870—71. Med sit Guld paa hvid Grund minder det om Horats's ebur et aureum lacunar, men »det har næppe noget antikt Forbillede, Mønstret er jo udviklet af Kassettemotivet; man kunde tænke paa Renæssancehvælvinger, men alt det er jo forlængst blevet til Fællesgods for Dekorationskunsten«. (A. Mau).

Over Døren i Øst- og Vestvæggen er der malet en Trefod som Dekoration, en Anvendelse af denne Genstand, som allerede nævnes i Iliaden XVIII, 372 flg. Thetis kommer til Hefaistos og:

Just hun ham traf, som ved Bælgen han syslede
travlt i sit Ansigts

Sved, ifærd med en Snes trebenede Kedler at smedde,
Langs med Væggen at staa i den fastopbyggede Højsal,

1) M. Th. Mule f. 1823, 1835 Elev af H. V. Bissen, udførte en Del Kopier efter Thorvaldsen. R. S. Malthe f. 1829, arbejdede fra 1844 hos H. V. Bissen, var sysselsat med Billedhuggerarbejder til Brug ved Bygninger. N. H. Bondrop f. 1834, besøgte Kunstakademiet fra 1849,

Og under Bunden af hver anbragte han trillende
 Guldhjul,
 For at de let af sig selv kunde rulle til Guders
 Forsamling
 Hen og atter tilbage, et Under for Øjet at skue.

Trefødder hørte som bekendt til de mest almindelige antikke Møbler, i ganske særlig Grad var de helligede Apollo.

Der er nogle smaa Overensstemmelser mellem vor Vestibule og Universitetets, hvad der er ganske naturligt, da Malling har opført begge Bygningerne. Begge Steder findes paa Væggen 2 Tavler med de vigtigste historiske Aarstal, paa Universitetet er de malet paa Væggen, hos os er de af rødbrun Kalksten. Bissens Statuer af Pallas Athene og Apollo paa Universitetet har vore beskedne Pendants i de førnævnte »4 Rektorer«. Den ovenfor anførte Iliadescene er malet i et mindre Billede paa Universitetet; vi har kun et Par Trefødder.

Efterretninger

om

Sorø Skole og Opdragelsesanstalt

for

Skoleaaret 1908—1909

af

B. Hoff.

Den 11te Februar 1909.

Lærere og Elever samledes Kl. 10 i Festsalen. Efter to Sanges Afsyngelse talte Adjunkt Ohrt saaledes:

Naar vi idag holder Mindfest for den Daad som blev øvet i København halvtredje Hundred Aar tilbage, saa gælder denne Fest paa een Gang vor Hovedstad og hele vort Land. Det er naturligt at vor Tanke og vor Tak først vender sig mod selve København; men idet vi retter dem derhen, vil vi naa frem til det der først rigtig kalder paa alle os Danske: Tanken paa hvad denne 11te Februar betyder for Danmarks Rige.

Ja København har god Grund idag til at se tilbage paa sine Forfædres Bedrift; og vi mindes alle med Beundring hvad vi kender og ved derom: Hvad den Bys Ledere, dens Tropper, dens Borgermænd og -kvinder og dens Studenter har virket i de store Timer da Afgørelsen stod paa. Det stemmer os allerede til Højtid at tænke paa de Øjeblikke der gik forud for Kampen: da Byen København endnu laa i dyb Tavshed og Mørke, saa Fjenden troede man sov trygt derinde, men da saa hans, tyste, Angrebssignal, Bavnerne der blev tændt ved Valby Bakke, med det samme fik sit Svar ved Bulderet fra Kartoverne inde paa Volden, — som viste man var vaagen. Og videre

følger vi Københavnernes Færd fra dette Indgangsøjeblik, gennem Kamptummelens Timer, da hver Nerve var spændt og hvert Minut var skæbnesvangert, til Solen omsider gik op, og Faren var ovre for den Gang, og Klokkerne kimedede til Fest, og Mængden strømmede ud med Jubel paa Nattens Valplads. Og vi mindes de Mænd med dobbelt Beundring, fordi de ikke blot kunde flamme op til Daad gennem nogle Timer, da netop den overhængende Fare maatte gøre sit til at ildne deres Mod og Handledrift op til Kogepunktet, men fordi de holdt ud i de lange, drøje Maaneder før og efter Hovedstormen, da Fjenden endnu stod for Byen, tilsidst ud paa andet Aar, og da han igen og igen forsøgte sig med Angreb; fordi de holdt ud trods Sult og Dødtræthed og Nedslaaethed, og fordi de holdt sammen udadtil trods al den indre Spænding og Rivning mellem Adel og Borger, mellem Soldaterne af Faget og dem der til daglig var Fredens Mænd. Det var dette seje Mod der gjorde Københavns Forsvar navnkundigt over hele Evropa, saa selv Kejserstadens, Wiens, Indbyggere mange Aar efter, da Tyrkerne laa for deres Stad, strammede sig op ved at tænke paa en By deroppe i det høje Nord, der havde evnet at klare sig under lignende, næsten fortvivlede Forhold som de selv.

Selv om nu dette København dengang ikke, var vor Tids store Stad med den halve Million men i Indbyggertal omtrent som een af vore større Provinsbyer nu til Dags, saa var det dog ikke nogen Provinsby, det var Rigets Hovedstad. Paa

mange Maader havde især Kristian den Fjerde med sin rastløse Omsorg gjort København til Byernes By i Danmark; den var Flaadens Leje, privilegeret Industri- og Handelsstad, en Storstad efter Landets Forhold, smykket med de skønneste Bygninger og søgt værnnet ved nye Fæstningsværker; fremfor alt havde den allerede i ret lang Tid været Kongens Rede og Regeringens Hovedsæde; alt i alt var København allerede dengang Danmarks egentlige Hjærte. Det var derfor Karl Gustav rettede sit Stød netop mod dette Sted; det gjaldt dengang: København faldet — Riget faldet, København i Behold — Riget i Behold. Og det saa ud som hang den Nat begges Skæbne, Københavns og Rigets, i en Traad; tænk blot paa hvad der gik for sig ved Gyldenløves Bastion, hvor Fjenden allerede myldrede op ad Stormstigerne, og fire tapre svenske Mænd naaede indenfor Volden. Men Traaden holdt, Byen stod og med den Riget. Det er dette sidste mest som idag kalder os til Fest.

Der kan ellers være nok, mere end nok, af hin Tids Minder som kunde stemme os til Uvilje og Mismod og ikke til Glædesfest. Det vækker aldeles ikke Feststemning hos os nu, at den Krig, der bragte Danmark til Randen af Undergang, blev begyndt fra vor Side i stor Blindhed og Uforstand, og det endda i største Enighed — for en Gangs Skyld — mellem Konge og Raad og Stænder; — eller at det Folk som vi udæskede, var ett af vore nære Broderfolk, som det nu forlængst er vor alvorlige Vilje at leve broderligt med, helst

endda i endnu rigere Samvirken end det hidtil har løjet sig; — eller at den Fred, der fulgte paa Krigen, trods Rigets Frelse dog var et Led, ett af de første, i den Kæde af Tab paa Tab som Danmark har lidt i senere Tider. Heller ikke vækker det just Feststemning hos os, at den stærke Frihedstrang der dengang rørte sig hos Københavns Borgere, i en vis Forstand blev skuffet, idet Folkets store Mængde endnu kun viste sig modent til at bøjes ind under Enevælden. Og der er ogsaa nok som kan dæmpe vor Festglæde nu i vor egen Tid; for at lade alt andet ligge, saa blot dette: Har Danmark Udsigt til, i Fremtiden at kunne hævde sig i Rigernes Tal? Hvor stor eller hvor ringe Faren over os er, hvor nær den truer, derom veed ingen af os her noget sikkert; men at Faren er der, og at vi for Alvor maa regne med den, det kan vi ikke afvise. — Til Trods for alt dette, trods Fortidens Skygger og Nutidens Gaader, saa staa dog denne ene, simple Sandhed fast og kalder os til Fest: Danmark blev dengang ved at bestaa, og Danmark er ikke en Provins eller Vasalstat af fremmed Magt, men er Danmarks Rige. Og vi har Lov at glæde os over, hvor langt vi indenfor dette Rige er naaet i de svundne Hundredaar i meget godt, i Velstand, i praktisk Dygtighed, i Oplysning, i Tænkning, Digting og Kunst.

Hvor stort et Gode det er for os, at Danmark endnu bestaar som selvstændig Stat, det kan vi ikke — vi maa sige: til al Lykke ikke — udmaale til Bunds; for vi har ikke gjort Modprøven.

Til al Lykke kan vi kun ane det Liv som et ufrit Danmark, ufrit selv i læmpeligere Form, maatte byde os. Et Liv, maaske i Beskæmmelse, i al Fald i dyb Haabløshed overfor det der eengang var tabt og aldrig kunde ventes genoprettet — for gennem den Port vi saa var jaget — eller gledet — ind igennem, gik der næppe nogen Vej tilbage; — og saa vel sagtens et Liv under ydre Byrder, maaske nok saa tunge som hvad vi nu vilde kalde lovlig tungt: med Skatter og Værnepligt — en Pligt til at værne nu ikke længer saa meget os selv som den fremmedes sikre Besiddelse af os; et Liv alt i alt som den Ynglings i Visen, af hvem den vilde Ravn havde suget Hælvten af hans Kraft og Hjærteblod. Men var det dog ikke muligt — kunde man sige — at vi selv under de Forhold vilde vedblive at hævde os som et Folk, bevare vort Sprog og vor egenartede Kultur? Ja ingen veed det; der er ingen der veed om netop det danske Folk, naar det først var blevet ufrit, vilde eje Kraft og Sejhed nok til at leve videre som Folk endda. At andre Folkeslag har mægtet det er ikke noget Bevis for os. Der er ganske vist en Del af vor Nation der har bestaaet den Prøve hidtil, under Fremmedherredømme; men heller ikke det kan være noget fuldgyldigt Bevis for os; for de dernede har jo netop Danmarks Rige ved Siden af sig, til Opmuntring og til at nære deres Haab. Der er da den Mulighed at naar vi først ikke længer var noget Rige, kunde den Tid komme da vi ikke heller var noget Folk.

Dette var et mørkt Billede at fordybe sig i; men det behøver slet ikke at gøre vor Sans for vort Land modløs og blød og slap. Den Alvor der ligger i Tanken paa at for vort lille Land gælder det selve dets Tilværelse som Stat, den skal netop give vor Fædrelandsfølelse noget ganske egent, en Forening af Jævnhed og Varme. Jeg har hørt unge Mennesker i een af de rigtig store Kulturstater tale om hvad de følte ved at være Sønner af deres Land. De talte derom, mens deres Øjne lyste ved Tanken: Alle disse Bjerge og Floder og store Sletter, de mange folkerige og travle Byer, alt det, sagde de, er mit Fædreland. Og de vældige Minder fra Fortiden, ikke mindst den nærmere Fortid, spaar dem, tænker de, en lysende Fremtid for deres Land. Der kan være meget stolt og højnende i en Følelse af den Art. Vor Hjemkærlighed er en anden. Den gælder en ganske lille Strækning Land, hvis Kaar i Nutiden kan være gode nok, men hvis Minder rummer Tab og vækker Vemod, og hvis Fremtidshaab samler sig, slet ikke om det at skulle føre, men mest om det at kunne blive ved at være. Men det plejer dog at gælde at Liv og Frihed er endnu mer dyre og kære end Gods og Magt og ydre Glans. Om det staaer ret til med os, saa skal vor Kærlighed til vort lille Land fuldt kunne staa Maal, i Inderlighed, i Kraft og Varme, i Vilje til at leve, med Stormagtssønnens stolte Følelse for sin Stat.

Ogsaa Jer, Skolens Ungdom, gælder denne Fest. Ogsaa til Jer kommer det Spørgsmaal, om

I staar kolde ved Tanken paa Jert Lands Frihed og Fremtid. Ingen af Jer skal sige at det er altfor tidligt at skænke Landet en Tanke, at Hjemmet og Skolen og alt andet kræver mer end nok. Men paa lidt forskellig Maade melder Spørgsmaalet sig jo nok hos de ældste og hos de yngre iblandt Jer. De ældste, som snart søger fra Skolen ud i Livet, skal til at begynde og har maaske allerede begyndt at søge at danne Jer en personlig Overbevisning om Danmarks Fremtidssag. Selv om Jeres Plads skulde blive i det menige Folks Rækker, — og ingen kan jo for Resten vide hvor den enkeltes Plads bliver; det er før set at fra ett og samme Hold gamle Soranere udgik der flere Mænd som kom til endogsaa at staa for Styret i Danmark; — men selv om alle Jere Pladser bliver tilbage, i Rækkerne, saa veed vi at paa disse kommer det fuldt saa vel an. Og den enkelte som skyder Tankerne og Ansvarer fra sig og siger: Jeg er dog kun Een; hvad kan jeg og hvad veed jeg; lad alle de andre om det, — han virker allerede ved dette sit Eksempel slappende og sløvende paa mange, mest paa de yngre han kommer i Berøring med; om man vil eller ej, saa virker man, ved det som man er, paa dem som man kommer nær.

Det er ikke blot de ældste af Jer, hvis Hjærter kan være lukket op for Danmarks Sag; det gælder Jer alle, ogsaa de yngre og de yngste. Der er mange Ting og Spørgsmaal som ligger over Jeres Evne endnu; men det er slet ikke for tidligt

om I siger til Jer selv: Jeg vil, allerede nu, gøre hvad jeg kan, for en Gang at kunne fylde min Plads som Søn af mit Land; mit Land trænger til enhver kraftig, dygtig, aarvaagen, forstandig Søn, til hver Søn som vil elske det og en Gang vie det sin Kraft og ofre det alt godt, om det saa skal være selv Livet; og mit Land vil være ilde faret, ja det vil være fortabt, hvis der nu vokser en daarlig, egenkærlig, evneløs Slægt op; jeg er een — sig det til Dig selv — i den opvoksende Slægt, og saadan som jeg udvikler mig i Barne- og Ynglingeaar, saadan maa jeg nødvendigvis blive som Mand. For det Sind og den Evne og Kraft Du til daglig opøver i det smaa, netop de bliver den Kapital Du siden har at virke med i det større; og hvis den er bleven ringe og værdiløs, saa kan det være for sent om Du siden hen en Gang fortryder det og kunde ønske at danne Dig selv om.

Men ogsaa noget af det der i særlig Forstand drejer sig om Fædrelandet, møder I allerede nu paa Jeres Vej. Jeg vil her gerne have Lov at sige ett: Vis altid Ærbødighed overfor de fælles, højtidsfulde Tegn paa det der binder os sammen til et Folk. Lad mig blot nævne en Ting som: Vore Fædrelandssange. Det gælder paa een Vis for de fleste af os Danske at vi slider dem for lidt, paa en anden Vis at nogle af os slider dem saa grimt. Ved det første tænker jeg jo paa hvor faa af disse Sanges Ord, gamle og nye Sanges, vi rigtig kender og ænser; vi synes tidt det er helt stolt naar vi kan — første Vers; her kunde vi lære af

de Danske Syd for Grænsen; de skønner paa, under deres Kaar, hvad for en Samling der ligger i det at kunne synge sammen. Ved det andet tænker jeg paa, at man ikke saa helt sjælden kan høre de Sange vi dog regner for vort Nationaleje, til daglig af Børn og ganske unge blive gjort til Latter, blive vrængede af, i ren Kaadhed og Tankeløshed. Jeg veed ikke hvorvidt noget andet Folk, hvorvidt de store Folk kender til at gøre sligt; jeg kender omvendt et lille Folk, i Tal omtrent som det danske, — som til Tider døjer ondt og næsten misunder os vor gyldne Frihed, — for det Folk er Nationalsangen (den hedder Vort Land) en Skat og en Helligdom; den synges staaende, og dær har ingen været saa vittig at han er bleven klar over, at dens Ord ikke kunde faa Lov at staa som de var. Lad os være med til at respektere vore Fædrelandssange ogsaa til daglig, ligesom vi ærer vort Flag og vilde krænkes dybt om nogen Dansk, selv blot i Kaadhed, traadte paa det. Hvad Flaget betegner for Riget, det betegner disse Sange for Nationen.

Og gid saa endelig denne Mindefest idag kunde blive for os til lidt mere end blot Sang og Ord og Musik; ved dem alene er endnu aldrig nogen Sag bleven ført til Sejr. Lad os ønske at denne Fest maatte blive, billedlig talt, en Fest mellem Slagene, fejret i Bevidstheden om at derefter møder vi igen paa vor Post. Her har vi et godt Mønster i Mændene fra 11te Februar 1659, de der kendte baade til den afgørende Handling og til Festens Begejstring og til Trofasthed selv i det trælsomste Slid. Med

en vis Ret kan man sige at i Nutiden holdes der altfor mange Mindefester. Men naar man denne Gang omkring i Landet er bleven enig om at stille til Fest og ikke vente med at fejre den ellefte Februardag til det svundne Aaretal blev mere rundt, altsaa et halvt Hundredaar endnu, saa er det sikkert ikke mindst fordi man gjerne vilde nytte denne Lejlighed til at kalde i Alvor paa de unge i denne Slægt; for de kan ikke have noget ud af om vi venter 50 Aar endnu. — Naar saa Tiden engang er skreden saa vidt frem at Trehundredaarsdagen for Stormen paa København oprinder, saa bliver det en Dag som ingen af dem der nu er ældre, men mangan een af Jer der nu er unge, skal opleve. Og husk, at om der den Dag endnu engang skal kunne fejres Glædesfest for Danmarks Riges Bestaaen, det vil *I* have været med til at bestemme om. Til syvende og sidst hviler det i en højere Magts Haand; men blandt de Mennesker gennem hvem Danmarks Skæbne skal formes, blandt dem er *I* med. Og kun hvis *I* har sat alle Kræfter ind, har *I* Lov at sige: Nu maa Himlen raade for hvor det skal bære hen. Det er den ældre og den yngre Slægts Vilje, og Vidsyn, og Trofasthed, der skal hjælpe til at frede og værne om Danmarks Land.

Efter Talen afsluttedes med to Sange, hvoraf den ene var digtet til Lejligheden.

Carl Harald Sarauw,

Forvalter ved det Sorø Skole og Opdragelsesanstalt tilhørende Gods, kaldt Sorø Akademi, døde d. 23 April 1909. For Skolen, hvor han fik sin Undervisning fra sit niende til sit attende Aar (1848—1857), da han dimitteredes som Student, og for Opdragelsesanstalten, hvor han havde sit Hjem i en Del af sine Drengenaar og i sine første Ynglingeaar, nærede han en trofast Hengivenhed og virkede stadig, hvor han kunde, til deres Tarv. Det Eftermæle skal han have i Skolens Aarsskrift.

Lærerne. Fag- og Timefordeling.

Musiklærer E. Jæhnigen er bleven udnævnt til Ridder af Danebrog. De konstituerede Lærere K. Simonsen og H. M. V. Frørup fik fast Ansættelse.

Fagenes Fordeling ved Skoleaarets Begyndelse:

Rektor Hoff: Oldnordisk i VI; Græsk

i IIG og IG. . . . . 17 Timer.

Overlærer Lauritzen: Matematik i

IGkn, IGM, IIa og IIb; Naturlære

i R, IIIa og Ia . . . . . 29 —

Overlærer Zoffmann: Naturhistorie;

Geografi i IIb; Geografi og Natur-

historie i IGkn; Naturlære i IGkn;

Sløjd i R, IVa, IVb, Ia og Ib . . 35 —

Overlærer Matthiessen: Naturlære i VIa, VIb, IIGm, IGM, IIIb, IIb og Ib; Kemi i IGM.	28	Timer.
Overlærer Gad: Tysk i IGM, R og IIa; Historie i IG, R, IVa, IVb og IIIb; Sanginspektion	31	—
Overlærer Wiese: Latin i VIa, IIGk, IGm, IVa og IVb; Tysk i IVb	33	—
Overlærer Glahn: Dansk i IVb; Fransk i VI, IIGm og IIGk	24	—
Adjunkt Michelsen: Matematik i VIb, IIGk, IIGn, IIGm og R	28	—
Adjunkt Erlandsen: Engelsk i VI, IIGk, IIGn, IIGm, IGM, R og IIIa	28	—
Adjunkt Hansen: Religion undtagen i VI og IIG; Historie i IIIa, IIa, IIb, og Ia; Dansk i VI	31	—
Adjunkt Ohrt: Tysk i IIGn og IVa; Historie i VI, IIG og Ib	21	—
Adjunkt Rosen: Geografi undtagen i IIb; Tysk i IIIa, IIIb og IIb.	32	—
Adjunkt Frimodt: Dansk i IVa, IIIa, IIIb og Ia; Fransk i IGM	28	
Adjunkt Holten: Oldtidskundskab; Latin i IIGn og IIGk; Græsk i VI; Engelsk i IIIb.	28	—
Adjunkt Ussing: Dansk i IIG, IGM og R; Engelsk i IVa, IVb og Ia	28	—
Adjunkt Nielsen: Matematik i IVa og IVb; Gymnastik i III, II og I	28	—
Adjunkt Müller: Matematik i IIIa		

og IIIb; Gymnastik i VI—IV; 1 Time med ikke syngende . . .	33	Timer.
Adjunkt Simonsen: Geografi og Nat- turhistorie i IIGkn, IIGm og IGM; Kemi i IIGm; Naturlære i IVa, IVb og IIa; Regning i Ia og Ib . . .	30	—
Adjunkt Frørup: Dansk i IIa, IIb og Ib; Engelsk i IIa, IIb og I; Sløjd i IIIa, IIIb, IIa og IIb	34	—
Musiklærer Jæ h n i g e n: Sang og Musik	18	—
Tegnelærer v. Schmidt-Phiseldeck: Tegning	14	—
Gymnastikassistent Wilhjel m: Gym- nastik	34	—
Sognepræst Lic. Krarup: Religion i VI og IIG	2	—
Kordeg n Ra h b e k: Skrivning . . .	12	—

Der har været 5 Hold i Sang (VI + IIG,
IG + R, IIIa + b, IIa + b, Ia + b, hvert med
1 Time, dertil en Sammensangstime), 7 Hold i
Gymnastik (IG og R forenede).

Skoleinspektør er Overlærer Wiese.

Karakterer ved Afgangseksamen 1908:

Spr.-hist.	Dansk Stíl, I.	Dansk Stíl, II.	Oldnordisk og Dansk.	Fransk.	Engelsk.	Historie.	Latin, skriftlig	Latin, læst.	Latin, kurs.	Græsk.	Naturalære.	Points.	Hoved- karakter.
P. C. Schjerff . . .	mg	mg+	ug÷	mg+	ug	ug	mg+	ug÷	ug÷	ug	mg÷	106	F. K. m. U.
H. L. Ellekilde . .	mg	mg	ug	mg	mg+	ug	mg	ug	mg	mg+	g+	102	F. K.
O. T. A. J. Olsen.	g+	mg÷	ug÷	mg	mg	mg	g+	mg÷	mg÷	mg	g+	93	F. K.
C. L. R. Veistrup.	mg÷	mg	mg	mg	ug÷	mg+	mg÷	mg+	mg+	mg+	mg	99	F. K.
E. T. Hebo	mg	mg÷	ug÷	mg	ug÷	mg+	mg÷	mg	mg	mg	mg	99	F. K.
H. R. Møller . . .	g+	g+	mg+	mg÷	ug	mg+	mg÷	mg	mg÷	mg÷	g÷	90	F. K.
K. Effersø	g+	mg÷	mg+	mg÷	mg	mg÷	g÷	mg÷	mg÷	mg÷	g+	86	F. K.
E. Michelsen . . .	mg÷	g+	g+	g	g	g÷	g+	g÷	g	g	g+	67	T. K.

I Bedømmelsen af de forskellige Afgangseksaminer deltog Professorerne Gertz og Drachmann, Adjunkterne Christensen, Holbæk og Norup, Dr. Lindbæk samt Kandidaterne Asmund og Haase.

Karakterer ved Afgangseksamen 1908:

Mat.-nat.	Dansk Stil, I.	Dansk Stil, II.	Oldnordisk og Dansk	Fransk.	Engelsk.	Historie.	Aritmetik, skriftlig	Aritmetik, mundtlig.	Geometri, skriftlig.	Geometri, mundtlig.	Mekanisk Fysik.	Kemisk Fysik.	Points.	Hoved- karakter.
M. Lundstein . . .	og +	og +	mg .:	mg .:	mg +	ug .:	mg .:	mg	mg +	ug .:	ug .:	ug og	97	F. K.
K. Heckscher . . .	mg	mg og .:	mg	ug .:	ug	ug .:	ug .:	ug og	ug	ug .:	ug .:	mg +	105	F. K. m. U.
A. Laugesen . . .	og +	mg og .:	mg	og	mg	mg	mg .:	mg og	mg .:	mg +	mg .:	mg og	90	F. K.
A. S. Mathisen . . .	og +	og +	mg .:	mg .:	mg	ug .:	mg +	mg og	ug .:	mg og	mg	mg og	95	F. K.
K. A. Braae . . .	mg .:	mg .:	og	og +	mg +	mg	mg	ug	ug	mg og	mg og	ug .:	95	F. K.
P. C. Kiilsgaard . .	og +	og +	mg +	og	mg +	ug .:	og .:	og	og	og +	mg .:	og og	78	A. K.
K. V. Petersen . . .	mg	mg .:	mg	mg +	mg	mg	og	og .:	og .:	og og	mg	mg +	84	F. K.
P. Brix	og og	og og	og +	og +	mg .:	og	mg	ug .:	ug .:	ug	mg og	mg +	80	A. K.
J.P.M. Lillienkjold	mg og .:	og +	og .:	og og	mg .:	og +	og +	og +	og og	og og	og +	og og .:	61	T. K.
K. A. Lund	og +	og	og .:	og +	og	mg	og .:	mg .:	mg .:	og .:	og	og .:	61	T. K.

Realeksamen bestodes af 8 med følgende Udfald:

E. J. V. Andersen (4,31), K. G. Brysting (5,38), P. M. Budtz (4,31), A. Geleff (3,54), K. Kjersgaard (4,85), P. E. S. Malling (4,15), J. P. Veistrup (4,15), H. C. A. H. Wenck (5,23).

Mellemskoleeksamen bestodes af 42. Deraf forlod følgende Skolen straks eller i Løbet af dette Skoleaar:

F. Gümoes (4,64), E. G. Lillienkjold (4,07), C. V. Nielsen (4,57), C. M. Poulsen (4,21), A. E. V. Ørkild-Hansen (4,21).

Eleverne.

Ved Udgivelsen af forrige Aarsskrift var Elevernes Tal 273. Der dimitteredes 18 af VI, 8 af Realklassen og 4 af IVM (E. G. Lillienkjold, C. V. Nielsen, C. M. Poulsen og A. E. V. Ørkild-Hansen). Inden det ny Skoleaars Begyndelse udmeldtes 11 (C. P. Kryssing, A. L. Larsen, H. O. Nielsen og O. E. Nielsen af V, E. K. Martin af IG, R. M. Rasmussen, C. E. Rasmussen og M. Sørensen af IIIM, Aa. Stenersen og E. Henningsen af IIM, E. Riis-Carstensen af IM). Tilbage var 232. Der optoges 48, nemlig 3 i R (Elev fra Sorø Pigeskole), 1 i IVM (fra Grønland), 1 i IIIM (en Broder), 2 i IIM, (1 ifjor antagen, som var bleven syg, og 1 fra Vest-

indien), 41 i IM. Skoleaaret begyndte saaledes med 280 Elever. Heraf udmeldtes i September 2 (F. Gümoes af R og G. L. Meyer af IIM), i Marts 3 (W. A. Jensen og H. B. de L. Schmidt af IIIM og E. S. T. Folker af IM), i April 1 (K. A. E. Schoug af IIIM). I Aarets Løb optoges 1 Elev i IM. Deres Antal er saaledes nu ($15\frac{1}{5}$) 275. I følgende Fortegnelse sættes VI efter Udfaldet af Halvaarsprøven, IIG, IG og R efter Gennemsnittet af 3, Mellemskolen efter Gennemsnittet af 7 Sammen-tællinger. En Stjerne betegner Alumnerne.

VI Klasse.

1. Niels Bennedsen, f. 19 Marts 92. (Lærer B. Korsør). m.
2. Aksel Frederik Andersen, f. 10 Febr. 91. (Proprietær A. paa Gamle Fodbygaard). m.
- *3. Johannes Balthasar Brøndsted, f. 5 Okt. 90. (Sognepræst B. i Tryggeløv over Humble).
- *4. Sven Peter Duurløo, f. 29 Nov. 91. (Mejerist D. paa Johannesdal).
- *5. Aage Johannes Als Nielsen, f. 3 Sept. 90. (Afd. Lærer i Ulstrup over Kalundborg N.).
6. Daniel Frederik Seth Kisbye, f. 19 Jan. 91. (Økonom K.).
- *7. Jean Marc Antoine Dalgas, f. 19 Jan. 91. (Skovrider D. i Birkebæk over Herning). m.
- *8. Anders Andersen, f. 23 Juni 89. (Skovfoged A. i Rødebækshus over Silkeborg). m.

9. Gregers Julius Jensen, f. 15 Avg. 92. (Birkefuldmægtig J.).
- *10. Viggo Thorlacius Ussing, f. 9 Jan. 91. (Sognepræst U. i Ørbæk).
11. Ernst Gram, f. 21 Maj 91. (Handelsgartner G. paa Koldemosegaard). m.
- *12. Aage Buhl Rosenkjær, f. 24 Dec. 90. (Lærer R. i Gammel Sole over Hedensted).
13. Otto Valdemar Kähler, f. 19 Avg. 91. (Fabrikant K. paa Halskov). m.
- *14. Arent Viggo Plesner Frandsen, f. 20 Maj 89. (Justitsraad, Godsforvalter F. paa Egholm over Skibby). m.
- *15. Regner Evald Brincker, f. 8 Juli 89. (Fabrikant B. i Grejsdal). m.
16. Christian Emil Georg Gustav Grüner, f. 11 Okt. 90. (Afd. cand. polit. paa Egemark G.). m.
- *17. Sophus Carl Rudolph Christian Trampe, f. 4 Jan. 91. (Afd. Postmester i Præstø Greve T.).
- *18. Knud Helmer, f. 22 Avg. 91. (Klosterforstander H. i Slagelse). m.

Gymnasiet.

II Klasse.

Klassisk Afdeling.

1. Kristen Just Rahbek, f. 2 Avg. 92. (Kordegner R.).

- *2. Knud Jenssøn Voldum, f. 10 Nov. 90. (Sognepræst V. i Hjembæk over Jyderup).
- 3. Lars Emil Stubbe Teglbjærg, f. 21 April 92. (Lærer T. i Broby).
- 4. Johannes Michelsen, f. 19 Sept. 92. (Afd. Overlærer M.).
- 5. Aage Marius Jensen, f. 26 Juli 91. (Ølhandler J.).
- *6. Andreas Frederik Ohrt, f. 4 Avg. 91. (Sognepræst O. i Vor over Ørsted).
- *7. Gabriel Lind, f. 17 Maj 92. (Sognepræst L. i Skælby).

Matematisk Afdeling.

- 1. Svend Hjalmar Christensen, f. 12 Avg. 92. (Realskolelærer C. i Thisted).
- *2. Jakob Peter Georg Agner Møller, f. 16 Juli 92. (Herredsfuldmegetig M. i Fjerritslev).
- 3. Gerda Blichert Hansen, f. 5 Sept. 90. (Arkitekt H.).
- *4. Tage Møller, f. 22 Sept. 92. (Fhv. Apoteker M. i Hellerup).
- *5. Hans Svend Sørensen, f. 19 Okt. 92. (Redaktør S. i Silkeborg).
- *6. Mathias Aagaard Wassard, f. 19 Febr. 93. (Toldforvalter W. i Viborg).
- 7. Paul Klein, f. 23 April 92. (Kontorchef K. i Kbh.).

Nysproglig Afdeling.

- 1. Ingeborg Margrethe Rahbek, f. 20 Nov. 87. (Søster til Nr. 1 i IIGk).

2. Karen Bonnesen, f. 7 Avg. 91. (Købmand B.).
3. Signe Marie Rahbek, f. 7 Nov. 89. (Søster til Nr. 1 i IIGk og Nr. 1).
- *4. Albert Victor Mathias Mathiesen, f. 23 Dec. 92. (Kolonibestyrer M. i Umanak).
- *5. Hans Egede Glahn, f. 4 Maj 91. (Underbestyrer G. i Stege).
- *6. Lave Christian Oscar Nørgaard, f. 23 Dec. 90. (Lærer N. i Lem over Skive).
- *7. Ejner Irgens-Hansen, f. 20 Nov. 91. (Direktør H. i Svendborg).
8. Mogens Thomas Ludvig Gustav Grüner, f. 2 Dec. 91. (Broder til Nr. 16 i VI).
- *9. Edvard Nielsen Kindt, f. 5 Jan. 92. (Partikulier K. i Hellerup).
- *10. Erik Juel Wiboltt, f. 1 April 92. (Købmand W. i Nakskov).
- *11. Nikolaj Frederik Bjerre Dahlerup, f. 24 Dec. 92. (Overretssagfører D. i Nyborg).

I Klasse.

Klassisk Afdeling.

- *1. Niels Julius Nielsen, f. 12 April 92. (Landpostbud N. i Ortved over Ringsted).
- *2. Dan Holger Frederik Olsen, f. 13 Sept. 93. (Sagfører O. i Jyderup).
- *3. Ejnar Hemme Goll, f. 23 Juli 92. (Sognepræst G. i Øls over Hobro).
- *4. Olaf Theodor Johan Spange, f. 18 April 92. (Førstelærer S. i Egeslevmagle over Skælskør),

- *5. Oluf Peder Olsen, f. 11 Marts 94. (Gaardejer O. paa Thorsagergaard i Alsted).
- *6. Harald Andreas Bach, f. 26 Maj 93. (Lærer B. i Falsled over Stensgaard).
- *7. Aage Georg Dahl, f. 20 Okt. 93. (Sognepræst D. i Ejby over Køge).
- *8. Knud Olaf Jacob Gemzøe, f. 26 Febr. 92. (Afd. Amtsforvalter i Kbh. G.).

Matematisk Afdeling.

- *1. Olaf Arent Rygaard, f. 14 Nov. 93. (Handelsgartner R. i Gentofte).
- *2. Henry Krog-Meyer, f. 31 Okt. 92. (Sognepræst K.-M. i Vigersted over Ringsted).
- *3. Axel Møller, f. 17 Jan. 94. (Broder til Nr. 4 i IIGm).
- *4. Ole Ebbe Andersen, f. 7 April 93. (Kaptejn i Flaaden A. i Hellerup).
- *5. Frederik Andersen, f. 21 April 92. (Broder til Nr. 8 i VI).
- *6. Erik Friis, f. 1 April 94. (Kaptejn F. i Hellerup).
- *7. Andreas Hans Bendtsen Schøning, f. 11 Maj 93. (Lærer S. i Druedal over Frederikssund).
- *8. Harald Morten Gjølby Buch, f. 6 April 93. (Borgmester B. i Nyborg).

Nysproglig Afdeling.

- *1. Carl Josef Ballhausen, f. 9 Juli 93. (Afd. Apoteker i Aalborg B.).
- *2. Frederik Jørgen Lotz, f. 6 Febr. 93. (Proprietær L. paa Sandholm over Birkerød).

- *3 Asger Christian Frederik Krogsbæk, f. 24 Sept. 92. (Sognepræst K. i Tversted over Sindal).
- *4. Vagn Aage Loe hr, f. 30 Dec. 92. (Fabrikant L. i Fredericia).
- *5. Alfred G le erup, f. 1 Juli 92. (Læge G. i Aarup).
- *6. Christian Frederik Sven Møller, f. 21 Spt. 92. (Ekviperingshandler M. i Fakse).
- *7. Jørgen Christian Hv am, f. 10 Avg. 93. (Afd. Sognepræst i Slaglille H.).
- *8. Christian Henrik Teisen, f. 14 Marts 93. (Afd. Læge i Kellerup T.).
- 9. Torben Arvig Jensen, f. 30 Juli 93. (Broder til Nr. 9 i VI).

Realklassen.

- 1. Ingeborg Nielsen Sørensen, f. 4 Sept. 92. (Afd. Gartner i Slaglille S.).
- *2. Niels Alfred Helms, f. 18 Marts 93. (Sognepræst H. i Tjustrup).
- 3. Viktor Lars Karl Diekelmann, f. 28 Marts 93. (Skomager D.).
- 4. Anna Margrethe K is b y e, f. 28 Juni 92. (Søster til Nr. 6 i VI).
- 5. Ellen Johanne K is b y e, f. 28 Juni 92. (Søster til Nr. 6 i VI og Nr. 4).
- *6. Herluf Kro g -Meyer, f. 13 Dec. 93. (Broder til Nr. 2 i IGm).

7. Svend Oster Hansen, f. 17 Marts 93. (Tømmermester H.).
  8. Herman Anton Hansen, f. 26 Maj 93. (Købmand H.).
  - *9. Hans Poul Tønnesen, f. 26 Nov. 93. (Proprietær T. paa Øbakkegaard over Ballerup).
  - *10. Hjalmar Lisborg, f. 30 Juni 92. (Proprietær L. paa Sandlynggaard).
  11. Gustav Trappaud Levinsen, f. 14 Avg. 92. (Afd. Kæmner L.).
  - *12. Carl Johan Graae, f. 14 Jan. 93. (Vognmand G. i Slagelse).
  - *13. Georg Nicolai Bugge, f. 31 Okt. 92. (Koloni-bestyrer B. i Godthaab).
  - *14. Holger Peter Lotz, f. 25 Jan. 94. (Broder til Nr. 2 i IGn).
  - *15. Andreas Kristian Kragelund, f. 5 April 92. (Distriktslæge K. i Hobro).
  16. Kresten Munck Knudsen, f. 15 Dec. 92. (Forpagter K.).
  - *17. Hans Rose, f. 2 Febr. 93. (Herredsfuld-mægtig R. i Kolding).
  - *18. Svend Egede Glahn, f. 6 Okt. 92. (Broder til Nr. 5 i IIGn).
  - *19. Carl Sten Andersen Bille, f. 19 Jan. 93. (Forpagter B. paa Nordruplund).
  - *20. Niels Henning Folmer Holstein, f. 24 Jan. 92. (Proprietær H. paa Tvillumgaard over Silkeborg).
  21. Hans Magnus August Fog, f. 1 Marts 93. (Sparekassebogholder F. i Assens).
-

Mellemskolen.

IV Klasse a.

- *1. Hans Christian Carl Theilmann, f. 20 Marts 93. (Forpagter T. paa Hvidkilde over Svendborg).
- *2. Otto Boe Jørgensen, f. 19 April 94. (Skovrider J. i Nysø Skovridergaard over Præstø).
- *4. Julius Verner Wium Møller, f. 21 Nov. 92. (Grosserer M. i Kbh.).
- 6. Jens Ulf Kaarsberg, f. 16 Marts 95. (Distriktslæge K.).
- 7. Hagbart Martin Buchwald, f. 13 Avg. 94. (Kommandør B. Kbh.).
- *10. Kaj Egede Glahn, f. 30 Dec. 93. (Broder til Nr. 5 i IIGk og Nr. 18 i R).
- 11. Harald Kisbye, f. 7 Avg. 93. (Broder til Nr. 6 i VI samt Nr. 4 og Nr. 5 i R).
- *14. Carl Christian Kragh Fleischer-Hansen, f. 21 Maj 94. (Afd. Apoteker i Hornsyld F.-H.).
- *15. Arne Morell, f. 22 Marts 94. (Købmand M. i Slagelse).
- *19. Kaj Vilhelm Dahl, f. 7 Okt. 94. (Broder til Nr. 7 i IGk).
- *20. Kai Peter Colding, f. 11 Sept. 93. (Konsul C. i Kalundborg).
- *22. Carl Vilhelm Olsen, f. 22 April 95. (Broder til Nr. 2 i IGk).
- *23. Otto Johan Michael Brasch Mikkelsen, f. 20 Juli 95. (Sognepræst M. i Maarslet).

24. Carl Vilhelm Stubbe Teglbjærg, f. 14 Maj 94. (Broder til Nr. 3 i IIGk).
25. Hans Peter Rasmussen, f. 6 Febr. 94. (Malermester R.).
- *26. Johan Julius Wengel, f. 6 Marts 92. (Apoteker W. i Ringsted).
- *27. Carl Johan Schiøtz Kierulff, f. 7 Dec. 93. (Afd. Apoteker i Kbh. K.).
29. Herman Munch Knudsen, f. 2 April 94. (Broder til Nr. 16 i R).
- *35. Otto Guldberg Faber, f. 1 Juli 93. (Sognepræst F. i Ulstrup over Kalundborg).

IV Klasse b.

3. Jens Jørgen Frederik Theodor Jørgensen, f. 1 April 94. (Afd. Sognepræst i Volderslev J.).
- *5. Vilhelm Theodor Lauritzen, f. 10 Sept. 94. (Købmand L. i Slagelse).
- *8. Erik Peter Hertel, f. 30 Juli 94. (Afd. Købmand i Slagelse H.).
- *9. Helge Hoff, f. 25 Maj 93. (Herredsfuldmegetig H. i Terndrup).
- *12. Einer Lisborg, f. 24 Dec. 93. (Broder til Nr. 10 i R).
13. Holger Blichert Hansen, f. 13 Juni 94. (Broder til Nr. 3 i IIGm).
- *16. Carl Gotfred Nagel Kjerulff, f. 10 Nov. 93. (Fabrikant K. i Slagelse).
- *17. Carl Erik Holst Frederiksen, f. 8 Juni 93. (Skovrider F. i Skovhus over Fakse).

- *18. Albert Kindt, f. 28 Sept. 93. (Broder til Nr. 9 i IIGn).
- *21. Poul Axel Niels Gøtzsche Netterstrøm, f. 25 Sept. 93. (Grosserer N. i Kbh.).
- 28. Axel Lars Christian Olsen, f. 29 Sept. 93. (Kolønibestyrelser O. i Jakobshavn).
- 30. Anders Lauritz Johannes Andersen, f. 30 Juni 94. (Tømremester A.).
- 31. Svend Sebbelov, f. 13 Avg. 94. (Afd. Godsforvalter paa Saltø S.).
- *32. Henrik Dalgas, f. 15 Juni 93. (Broder til Nr. 7 i VI).
- *33. Niels Wissing, f. 8 Nov. 93. (Dyrlæge W. i Kalundborg).
- 34. Robert Ejner Sørensen, f. 30 Dec. 93. Bogholder S.).
- 36. Stig Erik Jensen, f. 28 Juli 94. (Broder til Nr. 9 i VI og Nr. 9 i IGn).
- 37. Rolf Henry Kaarsberg, f. 31 Avg. 93. (Broder til Nr. 6 i IVa).
- 38. Aage Hvam, f. 28 Juli 94. (Broder til Nr. 7 i IGn).

III Klasse a.

- *1. Ove Nyquist Arup, f. 16 April 95. (Veterinærkonsulent A. i Hamborg).
- 2. Alfred Gorm Jacobsen, f. 14 Marts 95. (Tobaksbinder J.).
- 5. Axel Sevel, f. 11 Dec. 95. (Bogholder S.).
- *6. Otto Tolstrup Mackeprang, f. 22 Dec. 94. (Afd. Landinspektør i Odense M.).

- *7. Aage Immanuel Hansen, f. 2 Febr. 95. (Sognepræst H. i Haraldsted over Ringsted).
- *9. Paul Henrik Karl Victor Nørgaard, f. 20 April 92. (Broder til Nr. 6 i IIGn).
- *12. August Binzer Baumann, f. 27 April 94. (Kolonibestyrer B. i Holstensborg).
- 15. Adam Vilhelm Boserup, f. 23 Okt. 95. (Forpagter B. paa Transbygaard over Skælskør).
- 17. Erik Anthon Jørgensen, f. 8 Febr. 96. Proprietær J. paa Særslevgaard over Snærtinge).
- 21. Christian Victor Kragballe Haagen-Müller, f. 1 Nov. 94. (Provst H.-M. i Vejby over Helsingø).
- *22. Aage Schiøtz Kierulff, f. 12 Juli 95. (Broder til Nr. 27 i IVa).
- 25. Knud Heinrich Vilhelm Brohm, f. 15 Juni 94. (Forpagter B. paa Bavelsegaard over Glumsø).
- 26. Bengt Eigil Dahl, f. 19 Sept 95. (Broder til Nr. 7 i IGk og Nr. 19 i IVa).
- 27. Carl Robert Waarst, f. 21 Nov. 94. (Købmand W. i Sæby).
- 28. Svend Emil Kragelund, f. 15 Dec. 95. (Broder til Nr. 15 i R).
- *29. Knud Albert Høfler, f. 29 Nov. 93. (Provst H. i Als over Hadsund).
- *30. Holger Alexis Ernst Warming, f. 19 Marts 95. (Tandlæge, Professor W. i Aarhus).
- 32. Mogens Birck, f. 21 Sept. 95. (Forpagter B. paa Kadesjø over Rynge i Skaane).

35. Gunvald Asger Peltz Rasmussen, f. 6 Nov. 95. (Sagfører R.).
37. Poul Hvam, f. 9 Sept. 95. (Broder til Nr. 7 i IGn og Nr. 38 i IVb).
38. Albert Otto Meyer, f. 22 Dec. 94. (Grosserer M. i Kbh.).
40. Sven Hansen, f. 15 Jan. 95. (Broder til Nr. 8 i R).
41. Hans Erhard Christiansen, f. 21 Okt. 94. (Skræddermester C.)
42. Hans Lauritzen, f. 13 Avg. 95. (Overlærer L.).
45. Svend Adolf Anton Bech, f. 20 Febr. 94. (Proprietær B. paa Frederiksberg over Rudkøbing).
46. Hans Christian Wenzel Bech, f. 20 Febr. 94 (Broder til Nr. 45).

III Klasse b.

3. Olaf Børge Sørensen, f. 9 Sept. 94. (Tandlæge S. i Slagelse).
- *4. Hans Peter Kristensen, f. 18 Marts 94. (Gaardejer K. i Tjæreby over Skælskør).
- *8. Grant Wilhelm Schaeffer, f. 25 Maj 95. (Mineinspektør S. i Cripple Creek i Colorado).
- *10. Aage Valdemar Theilmann, f. 7 Febr. 94. (Broder til Nr. 1 i IVa).
11. Ove Nielsen Kindt, f. 27 Sept. 95. (Broder til Nr. 9 i IIGn og Nr. 18 i IVb).
- *13. Knud Herman Munch Larsen, f. 9 Febr. 95. (Forvalter L. paa Edelesminde over Haslev).

- *14. Aage Bugge, f. 19 Febr. 96. (Broder til Nr. 13 i R).
- 16. Louis Reinhold Milvertz, f. 15 Jan. 95. (Barber M.).
- *18. Poul Johannes Henriques, f. 17 Jan. 95. (Grosserer H. i Kbh.).
- *19. Jørgen Frederik Heuer Trolle, f. 10 Dec. 94. (Toldklarerer T. i Kbh.).
- 20. Julius Møller Kamps, f. 19 Jan. 94. (Landskabsmaler K. i Kbh.).
- *23. Poul Axel Henrik Gemzøe, f. 23 Juni 94. (Broder til Nr. 8 i IGk).
- 24. Aksel Møller Bjerre, f. 18 Febr. 95. (Fhv. Sognepræst i Pedersborg B.).
- 31. Vagn Hagbarth Techt Hansen, f. 27 Febr. 93. (Fotograf H.).
- *33. Otto Friis, f. 9 Sept. 95. (Broder til Nr. 6 i IGm).
- 34. Erik Martini Hansen, f. 26 Okt. 94. (Sognepræst H. i Skyum over Hørdum).
- 36. Harald Jensen, f. 25 Juni 94. (Afd. Partikulier i Lyngø J.).
- 39. Sigurd Eduard Pallesen Degen, f. 21 Dec. 93. (Strandkontrollør D. i Fjaltring over Ramme).
- 43. Robert Møller Nielsen, f. 11 Maj 94. (Købmand N. i Hammel).
- 44. Poul Georg Kjelgaard Petersen, f. 29 Nov. 94. (Afd. Konsul i Køge P.).
- 47. Svend Christian Schmidt, f. 29 Febr. 96. (Plejemoder: Frøken C. Olsen).

II Klasse a.

5. Hans Christian Aage Kragelund, f. 8 Dec. 94. (Cand. jur. K. i Amerika).
8. Ivar Holst, f. 31 Maj 96. (Afd. Havneoppebørselkontrollør i Kbh. H.).
12. Knud Asger Ulrik Boesen, f. 18 Juli 95. (Afd. Adjunkt B.).
14. Aage Christian Wiboltt, f. 10 Nov. 94. (Købmand W. i Middelfart).
16. Anders Nicolai Hvass, f. 26 Febr. 95. Jægermester H. paa Randrup over Kongerslev).
17. Aage Munch Knudsen, f. 7 Marts 97. (Broder til Nr. 16 i R og Nr. 29 i IVa).
18. Peder Helge Rasmussen Krogh, f. 5 Marts 95. (Bogtrykker K.).
19. Christian Alfred Friis, f. 6 Maj 96. (Sognepræst F. i Munkebjergby).
20. Axel Høeg Larsen, f. 25 Juli 95. (Direktør L. i Nyborg).
21. Valdemar Harald Lindeschow Friis, f. 18 Avg. 94. (Smedemester F.).
23. Axel Høfler, f. 6 Nov. 94. (Broder til Nr. 29 i IIIa).
25. Otto Werner Lauritzen, f. 27 Febr. 96. (Broder til Nr. 5 i IVb).
32. Poul Aagaard, f. 20 Jan. 96. (Grosserer A. i Kbh.).
33. Poul Kisbye, f. 29 Nov. 96. (Broder til Nr. 6 i VI, Nr. 4 og Nr. 5 i R samt Nr. 11 i IVa).
36. Aage Vilhelm Johannes Møller, f. 15 Okt. 95. (Broder til Nr. 6 i IGn).

38. Edvard Suhr, f. 20 Jan. 96. (Godsejer S. paa Rosengaarden over Ringsted).
39. Johannes Theodor Suhr, f. 31 Jan. 95. (Broder til Nr. 38).
43. Poul Oscar Anton Hartvigsen, f. 14 Jan 95. (Hotelforpagter H. i Lyngø).
44. Jørgen Brohm, f. 20 Jan. 96. (Broder til Nr. 25 i IIIa).
45. Gudmund Rasmussen Krogh, f. 4 Febr. 96. (Broder til Nr. 18).
46. Johannes Sundbye Rasmussen, f. 20 Juli 96. (Partikulier R. i Lyngø).
47. Helge Kaarsberg, f. 13 Okt. 96. (Broder til Nr. 6 i IVa og Nr. 37 i IVb).
50. Axel Eduard Jensen, f. 14 Nov. 96. (Grosserer J. i Kbh.).
51. Julius Harald Soelberg, f. 5 April 96. (Slagtermester S.)
52. Werner Ewald Adolf Oppermann, f. 26 Jan. 95. (Forpagter O. paa Gyldenholm).
53. Svend Rerup Olsen, f. 31 Jan. 97. (Overlærer O.).

II Klasse b.

1. Karl Vilken Rasmussen, f. 12 Marts 94. (Murer R. i Lyngø).
2. Poul Kipp, f. 1 Avg. 96. (Forpagter K. paa Bonderup over Merløse).
3. Preben Ditlev Frederik Nissen, f. 18 Nov. 95. (Fhv. Aamtsraadssekretær N.).
4. Aage Møller, f. 14 Nov. 94. (Pens. Lærer M.).

6. Søren Martin Kristian Madsen, f. 20 Sept. 95.
(Lærer M. i Tømmerup over Kalundborg).
7. Carl Christian Andersen, f. 25 Febr. 96.
(Malermester A. i Næsby).
9. Helge Nygaard, f. 11 Jan. 95. (Sognepræst
N. i Christianssted paa St. Croix).
10. Alfred Gram, f. 17 Jan. 97. (Broder til Nr.
11 i VI).
11. Hans Peter Stubbe Teglbjærg, f. 1 Marts 96.
(Broder til Nr. 3 i IIGk og Nr. 24 i IVa).
13. Johan Ernst Heilmann, f. 28 Dec. 95. (Fa-
brikant H. i Skælskør).
15. Hakon Ragnar Gisiko Spärck, f. 5 Avg. 96.
(Afd. Amtsforvalter i Hjørring S.).
22. Poul Edvard Andersen, f. 3 Marts 96.
(Fotograf A. i Viborg i Finland).
24. Johannes Martin Jørgensen, f. 10 Nov. 95.
(Broder til Nr. 3 i IVb).
26. Erik Gunnar Holck, f. 12 Okt. 94. (Portør H.).
27. Sigurd Hanson Clausen, f. 31 Marts 95. (Apo-
teker C.).
28. Sven Erik Otto Gøtzsche Netterstrøm, f.
7 Sept. 96. (Broder til Nr. 21 i IVb).
29. Johan Olfert Fisker, f. 22 Avg. 94. (Gros-
serer F. i Kbh.).
30. Carl Theodor Reinhold Rambusch, f. 5 Febr.
87. (Koffardikaptejn R. i Kbh.).
31. Kai Erik Linnemann, f. 20 Avg. 96. (Ho-
telejer L. i Lønstrup over Hjørring).
34. Hans Peter Dion Alexius Hansen, f. 9 Juli
95. (Stationsforstander H. i Agersted).

35. Henrik Ehlers, f. 24 April 97. (Sagfører E.).
37. Vagn Gunnar Stage, f. 5 Jan. 96. (Landinspektør S. i Lyngø).
40. Poul Klitgaard, f. 1 Juli 95. (Købmand K.).
41. Christian Løber Wesenberg, f. 20 Juli 95. (Afd. Lærer W. Stedfader: Koloniassistent Thron i Christianshaab).
42. Oskar Waarst, f. 25 Dec. 95. (Broder til Nr. 27 i IIIa).
48. Jørgen Georg Heinrich Rahlf, f. 12 Okt. 95. (Proprietær R. paa Olstrupgaard over Snærtinge).
49. Tage Birck, f. 27 Marts 97. (Broder til Nr. 32 i IIIa).

I Klasse a.

2. Paul Godtfred Niels Mathiesen, f. 25 Jan. 97. (Broder til Nr. 4 i IIGn).
4. Helge Hans Boas Boesen, f. 30 Marts 97. (Broder til Nr. 12 i IIa).
5. Svend Krarup Gundel, f. 18 Nov. 96. (Bankdirektør G. i Nyborg).
7. Gunnar Glahn, f. 16 April 97. (Overlærer G.).
9. Poul Brunckmann, f. 5 Avg. 97. (Forretningsfører B. i Kbh.).
12. Knud Heuer Trolle, f. 1 Sept. 97. (Broder til Nr. 19 i IIIb).
13. Svend Aage Lemvig, f. 22 Sept. 95. (Afd. Skovrider paa Store Frederikslund L.).
18. Axel Georg Wiboltt, f. 17 Okt. 95. (Broder til Nr. 14 i IIa).
23. Helge Sick, f. 25 Febr. 98. (Tømremester S.).

24. Tage Due-Petersen, f. 28 April 97. (Læge D.-P. f. T. i Kbh.).
25. Kaj Mackeprang Wilkens, f. 6 Marts 97. (Bryggeriejer W. i Nakskov).
26. Kaj Salling Rendtorff, f. 17 April 96. (Distriktslæge R. i Hammel).
27. Poul Theodor Liebe, f. 10 Sept. 97. (Læge L. i Fredericia).
28. Kai Sigurd Macholdt, f. 22 Nov. 97. (Vekselmægler M. i Kbh.).
29. Eiler Johannes Holck, f. 23 Juli 96. (Broder til Nr. 26 i IIb).
30. Louis Eugène Grandjean, f. 2 Marts 98. (Afd. Grosserer i Kbh. G.).
35. Henning Frode Anthony Macholdt, f. 23 April 96. (Broder til Nr. 28).
39. Erik Preben Jensen, f. 20 Sept. 97. (Købmand J. i Kbh.).
41. Halvor Lauritz Peter Jensen, f. 29 Marts 95. (Broder til Nr. 50 i IIa).
42. Ejner Osborne Marckmann, f. 22 April 96. (Maskinmester M. i Kbh.).
44. Niels Bøje Laursen, f. 14 Dec. 97. (Handelsrejsende L. i Kbh.).
45. Kai Holm-Hansen, f. 29 Sept. 96. (Afd. Hotelejer i Svendborg H.).
47. Aage Holm-Hansen, f. 29 Sept. 96. (Broder til Nr. 45).

I Klasse b.

1. Axel Dahlerup, f. 15 Febr. 97. (Kaptejn D. i Kbh.).

3. Georg Louis Carlsen, f. 8 April 97. (Malermeister C.).
6. Henry Vestergaard Nielsen, f. 3 April 96. (Justitsraad, Bygmester N. i Kbh.).
8. Christian Friis, f. 27 Febr. 97. (Broder til Nr. 6 I Gm og Nr. 33 i IIIb).
10. Kjeld Brix Kjølgaard, f. 29 Okt. 96. (Købmand K. i Sæby).
11. Harald Waarst, f. 30 Dec. 96. (Broder til Nr. 27 i IIIa og Nr. 42 i IIb).
14. Knud Nielsen, f. 5 Dec. 97. (Købmand N.).
15. Jens Hannibal Brohm, f. 17 Febr. 97. (Broder til Nr. 25 i IIIa og Nr. 44 i IIa).
16. Otto Villiam Høberg Nielsen, f. 7 Marts 95. (Købmand N. i Soderup over Tølløse).
17. Hans Peter Rottbøll de Neergaard, f. 11 Febr. 97. (Proprietær N. paa Højgaard over Kolding).
19. Hans Christian Rask Nielsen, f. 27 Juni 96. (Direktør N. i Aalborg).
20. Hakon Fjeldberg, f. 6 Okt. 96. (Assistent F. i Kbh.).
21. Jens Olaf Stubbe Teglbjerg, f. 19 Jan. 98. (Broder til Nr. 3 i IIGk, Nr. 24 i IVa og Nr. 11 i IIb).
22. Svend Høfler, f. 3 Febr. 98. (Broder til Nr. 29 i IIIa og Nr. 23 i IIa).
31. Caj Johan Jensen, f. 7 April 96. (Inspektør J.).
32. Hother Schiøtz Kierulff, f. 24 Febr. 97. Broder til Nr. 27 i IVa og Nr. 22 i IIIa).

33. Svend Aage Hartvigsen, f. 9 Juni 96. (Broder til Nr. 43 i IIa).
34. Carl Christian Einar Sørensen, f. 11 Okt. 97. (Købmand S. i Aarup).
36. Jens Peter Grauluf Engsig, f. 20 Marts 97. (Partikulier E.).
37. Kay Marius Michaelsen f. 18 Jan. 97. (Handelsfuldmægtig M. i Korsør).
38. Hans Petersen Roed, f. 26 Juni 97. (Afholdsvært R.).
40. Sven Ove Mathiesen, f. 3 Febr. 96. (Restauratør M. i Kbh.).
43. Johannes Peter Nicolaus Frederik Paulsen, f. 28 Jan. 97. (Justitsraad, fhv. Ritmester P. i Holte).
46. Halfdan Dancher Møller, f. 25 Sept. 97. (Provst M. i Smidstrup over Børkop).
48. Christian August Dalgas, f. 20 Jan. 98. (Broder til Nr. 7 i VI og Nr. 32 i IVb). Nyoptagen.

Understøttelser.

Gratistpladserne paa Opdragelsesanstalten tildeltes følgende 14 Alumner: A. J. A. Nielsen, J. B. Brøndsted, A. Andersen, A. B. Rosenkjær, J. M. A. Dalgas, A. F. Ohrt, J. P. G. A. Møller, A. O. M. Mathiesen, H. E. Glahn, L. C. O. Nørgaard, D. H. F. Olsen, N. J. Nielsen, K. O. J. Gemzøe og Henry Krog-Meyer. — Ansøgninger om Gratistplads

skal hvert Aar fornyes. De stiles til Kongen (Stempelpapir) og indsendes til Rektor ikke før 19 og ikke efter 31 August.

Det Müllerske Legat: (2617½ Kr.) uddeltes til 17 Alumner med følgende Beløb: S. C. R. C. Trampe (400 Kr.), A. C. F. Krogsbæk (217½ Kr.), V. T. Ussing, K. J. Voldum, G. Lind, J. C. Hvam og N. A. Helms (200 Kr.), M. A. Wassard, E. H. Goll, A. G. Dahl, F. Andersen, E. Friis, Herluf Krog-Meyer, O. J. M. B. Mikkelsen, K. V. Dahl, O. G. Faber og K. A. Høfler (100 Kr.). — Ansøgninger om dette Legat, der kun kan tildeles Alumner, der er Sønner af kongelige Embedsmænd, skal hvert Aar fornyes og ledsages af Transgattest, hvortil Skema faas hos Rektor. Rubrikken: »Faderens økonomiske Stilling i det hele« skal udfyldes med bestemte positive Angivelser [om Aarsindtægtens Størrelse og dens Kilder, Formue (Ejendom) eller Gæld]. Bekræftelsen paa Foden af Ansøgningen skal underskrives af to Mænd, som kender Ansøgerens Forhold. Ansøgningerne stiles til Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsen (ustemplet Foliopapir) og indsendes til Rektor, ikke før 19 og ikke efter 31 August.

Kontingentsættelse (96 Kr.) tillagdes følgende 13 Alumner: N. F. B. Dahlerup, H. A. Bach, O. T. J. Spange, O. A. Rygaard, A. H. B. Schöning, F. J. Lotz, A. Gleerup, C. F. S. Møller, C. H. Teisen, C. S. A. Bille, G. N. Bugge, A. B. Baumann og A. Bugge (de 3 sidste ekstraordinært).

Fri Undervisning tilstodes 45 skolesøgende

Elever: N. Bennedsen, A. F. Andersen, D. F. S. Kisbye, E. Gram, L. E. S. Teglbjærg, K. J. Rahbek, J. Michelsen, A. M. Jensen, G. B. Hansen, S. H. Christensen, I. M. Rahbek, S. M. Rahbek, K. M. Knudsen, H. M. A. Fog, H. P. Rasmussen, J. U. Kaarsberg, H. M. Knudsen, C. V. S. Teglbjærg, J. J. F. T. Jørgensen, H. B. Hansen, A. L. J. Andersen, S. Sebbelov, R. E. Sørensen, R. H. Kaarsberg, A. Hvam, A. G. Jacobsen, A. I. Hansen, C. V. K. Haagen-Müller, L. R. Milvertz, S. E. P. Degen, A. M. Bjerre, J. M. Kamps, H. C. A. Kragelund, A. N. Hvass, K. A. U. Boesen, I. Holst, K. V. Rasmussen, A. Møller, P. D. F. Nissen, H. P. S. Teglbjærg, A. Gram, S. M. K. Madsen, H. P. D. A. Hansen, E. G. Holck og J. M. Jørgensen, samt ekstraordinært: A. M. Kisbye, E. J. Kisbye, A. C. L. Olsen, H. Lauritzen, C. L. Wesenberg, G. Glahn og P. G. N. Mathiesen. Finanslovfripladsen tilstoddes H. H. B. Boesen.

Undervisning for halv Betaling tilstoddes 26 skolesøgende Elever: V. L. K. Diekelmann, S. O. Hansen, B. E. Dahl, A. Sevel, M. Birck, S. E. Kragelund, G. A. P. Rasmussen, P. Hvam, H. E. Christiansen, A. O. Meyer, V. H. T. Hansen, V. H. L. Friis, A. Høfler, P. H. R. Krogh, A. M. Knudsen, P. O. A. Hartvigsen, S. R. Olsen, G. R. Krogh, J. S. Rasmussen, H. R. G. Spärck, P. E. Andersen, K. E. Linnemann, E. M. Hansen, H. Jensen, S. C. Schmidt og en senere udgaæet Elev.

Af den særlige Stipendiefond tillagdes L. E. S. Teglbjærg 120 Kr., N. Bennedsen, E. Gram, K. J. Rahbek og J. Michelsen hver 100 Kr.

Ansøgninger om Kontingentnedsættelse, fri Undervisning og Stipendium skrives paa Blanketter, som udleveres af Rektor. De indsendes til denne, ikke før 19 og ikke efter 31 Avg. For en Elev, der har opnaaet en af disse Understøttelser, er det ikke fornødent at forny Andragende derom. Dog skal der indgives ny Ansøgning for Alumner og skolesøgende, som rykker op fra Mellemskolen til Gymnasiet, og Beneficiet vil kun blive fornyet for Gymnasiasten, for saa vidt han efter Rektors og Lærerraadets Skøn anses for egnet til fortsat Studium.

Rubriken: »Faderens økonomiske Stilling i det hele« skal udfyldes med bestemte positive Angivelser [om Aarsindtægtens Størrelse og dens Kilder, Formue (Ejendom) eller Gæld]. Bekræftelsen paa Foden af Ansøgningen skal underskrives af to Mænd, som kender Ansøgerens Forhold.

Overlærer Sibberns Legat blev for Aaret 1908 af Lærerkollegiet tildelt stud. med. T. A. Krogh-Jensen.

Opdragelsesanstalten.

Da Alumnetallet i IIIG og IIG næste Skoleaar vil blive meget stort, tillod Ministeriet ved Skrivelse af 1 Marts, at det i Skr. 23 Avg. 1906 fastsatte største Tal af Alumner i Rektorgaarden maa overskrides for nævnte Aar.

Undervisningen.

Mellemskolen.

I Klasse.

Religion. Hahns Bibelhistorie for Mellemskolen til Rigets Deling. Nogle Salmer.

Dansk. Oplæsning, Genfortælling og Analyse efter Slomanns Læsebog Nr. 3. For og af Klassen er læst Æventyr og mindre Fortællinger. Nogle Digte er lærte udenad. Diktat og Genfortællingsstil paa Skolen.

Engelsk. Jespersen og Sarauws Engelsk Begynderbog I og II Stk. 1—43.

Historie. L. Schmidts Lærebog for M. Oldtiden.

Geografi. C. C. Christensens Geografi for M. I forfra til Alperne.

Naturhistorie. Af Boas' Dyrerigets Naturhistorie for M. Pattedyr og Fugle. Balslev og Simonsens Botanik for M. I. Plantebestemmelser.

Naturlære. Rasmussen og Simonsens Fysik for M. I: Mekanik, Varme og Magnetisme. De dertil svarende Elevforsøg efter Opgaver i Naturlære for M. I.

Regning. A. Svendsens Ny Regnebog for M. I.

Skrivning. Latinsk Skrift, smaa Bogstaver, Øvelse i Sammenskrift, store Bogstaver.

Tegning. Andersens Fortegninger.

Sløjd. Saveøvelser. Der er lavet lette Smaating med Sav, Hammer og Søm. I Sommermaanederne Arbejde i Elevhaven.

II Klasse.

- Religion. Hahns Bibelhistorie for M. fra Rigets Deling til Jesu Bjærgprædiken. Af Balslevs Katekismus de 10 Bud og Fadervor. Nogle Salmer. Dansk. Oplæsning, Genfortælling, Ordforklaring og Analyse efter Agerskov og Rørdams Læsebog for Mellemlklasserne. Nogle Digte er lærte udenad. Af og for Klassen er læst forskelligt. Diktat og Genfortællingsstil paa Skolen.
- Engelsk. Jespersen og Sarauws Engelsk Begynderbog II Stk. 41—135.
- Tysk. Ingerslev og Vibæks Begynderbog S. 1—64.
- Historie. L. Schmidts Læsebog for M. Middelalderen.
- Geografi. C. C. Christensen Geografi for M. I. S. 47—93. Det tidligere er genlæst. Danmark er gennemgaaet mundtlig.
- Naturhistorie. Af Boas' Dyrerigets Naturhistorie for M. Krybdyr, Padder, Fiske og Insekter med fuldstændig Forvandling. Balslev og Simonsens Botanik for M. 2. Plantebestemmelser.
- Naturlære. Rasmussen og Simonsens Uorganisk Kemi for M. (med en Del Forbigaaelser) og Fysik for M. I.: Magnetisme og Elektricitet. De hertil svarende Elevforsøg efter sammes Opgaver i Naturlære for M. I.
- Matematik og Regning. Lauritzens Geometri for M. forfra til Polygoner. A. Svendsens Ny Regnebog for M. II.
- Skrivning. Haandskriftøvelser efter Overintendant Jørgensens Hefter. Haandskrift.

Tegning. Traadlegemer og Klodser.

Sløjd. Høvleøvelser. Der er lavet lette Ting af Fyrretræ med Sav, Høvl, Hammer og Søm. I Sommermaanederne Arbejde i Elevhaven.

III Klasse.

Religion. Hahns Bibelhistorie for M. fra Jesu Bjærgprædiken til Apostlenes Gerninger. Af Balslevs Katekismus de tre Trosartikler, Daaben og Nadveren. Nogle Salmer.

Dansk. Oplæsning, Genfortælling, Ordforklaring og Analyse efter Agerskov og Rørdams Læsebog for Mellemlklasserne. Nogle Digte er lærte udenad. Forskellige Digterværker er oplæste for eller af Klassen. Af Hoff's Svensk Læsebog er læst 22 Sider. Genfortællingsstil, Diktatstil og friere Stile, dels paa Skolen, dels hjemme.

Engelsk. Jespersen og Sarauws Engelsk Begynderbog II, St. 137—153, 157, 164—166, 171, 176—180, 186—198. Jespersens Engelske Læsestykker, S. 1—49.

Tysk. Ingerslev og Vibæks Begynderbog S. 83 ud. Ingerslev og Vibæks Tysk Læsebog for M. S. 1—39. Vibæks Tysk Sproglære.

Historie. L. Schmidts Lærebog for M. den nyere Tid (1500—1789).

Geografi. C. C. Christensens Geografi for M. II S. 1—64. Korttegning efter Stockmarrs Tegneatlas I.

Naturhistorie. Af Boas' Dyrerigets Naturhistorie for M. fra Insekter med ufuldstændig For-

vandling Bogen ud. Balslev og Simonsens Botanik for M. III. Rasmussen og Simonsens Organisk Kemi for M. Plantebestemmelser.

Naturlære. Rasmussen og Simonsens Uorganisk Kemi for M. med tilhørende Elevforsøg efter Rasmussen og Simonsens Opgaver i Naturlære for M. I.

Matematik og Regning. Bonnesens Aritmetik forfra til Side 64. Lauritzens Geometri S. 48—74. A. Svendsens Ny Regnebog II gjort færdig; begyndt paa III (Obligations-, Aktie- og Vekselregning). 1 Sæt geometriske Hjemmeopgaver om Maanedn. 1 à 2 Sæt aritmetiske eller Regneopgaver paa Skolen om Ugen.

Skrivning. Haandskrift.

Tegning. Tegning efter Klodser.

Sløjd. Øvelser med Stemmejærn. Der er lavet forskellige Ting af Fyrretræ. I Sommermaanederne Arbejde i Elevehaven.

IV Klasse.

Religion. Matthæusevangeliet og Apostlenes Geringer efter Ny Testament.

Dansk. Læst henved 200 Sider af fagligt og skønlitterært Indhold, Prosa og Poesi dels efter Agerskovs og Rørdams Læsebog for Mellemlasserne, dels efter Særudgaver (Chr. Winther, Goldschmidt). Fremdeles Drachmanns: Der var engang —. Samtale om det læste, Genfortælling og noget Sproglære. Af Svensk 25 Sider efter Hoffs Læsebog. Oplæsning for Klassen af svenske

og danske Forfattere. Skriftlæsningsøvelser. Gennemsnitlig 1 Stil om Ugen, afvekslende Diktat, Genfortælling og fri Stil.

Engelsk. Jespersens Engelske Læsestykker S. 61—78, 125—139, 160—179. Magnussens Praktisk Engelsk Grammatik. Ekstemporallæsning efter Jespersens Engelske Læsestykker. En Del Diktatstile.

Tysk. Ingerslev og Vibæks Tysk Læsebog for M.: a S. 42—131 og 158—191, b S. 49—158; deraf genlæst S. 79—131. Vibæks Grammatik. Til Ekstemporallæsning er benyttet Dele af nævnte Læsebog og Hauffs Märchen. Flere Fortællinger er læste paa Tysk for Klassen.

Historie. L. Schmidts Lærebog for M. den nyeste Tid (1789—1909).

Geografi. C. C. Christensens Geografi for M. II S. 65—151. Korttegning efter Stockmarrs Tegneatlas II.

Naturhistorie. Af Boas' Zoologi Mennesket, Sundhedslære, Bløddyr, Straaledyr. V. A. Poulsens Plantelære for M. Plantebestemmelser.

Naturlære. Rasmussen og Simonsens Fysik for M. II S. 3—17, 32—86 og 92—96. Undervisningen har i Ligevægtslæren og i Lyslæren været grundlagt paa Elevforsøg.

Matematik og Regning. Bonnesens Aritmetik for M. fra § 62 ud; Lauritzens Geometri for M. fra § 71 ud; desuden repeteret § 71—§ 83. A. Svendsens Ny Regnebog III foruden Opgaver hentede fra andre Regnebøger. Hjemmeopgaver og Skoleopgaver een Gang om Ugen.

Skrivning. Haandskrift.

Tegning. Tegning efter udstoppede Fugle, udført dels med Blyant, dels med Sortkridt og Farvekridt.

Sløjd. Eleverne har forfærdiget en Boghylde af Fyrretræ.

Latin (23). Mikkelsens Latinsk Læsebog for M. forfra til Side 41. Formlære og syntaktiske Regler efter Læsebogen.

Realklassen.

Religion. Jakobs Brev og Peters første Brev. Forskellige Afsnit af Kirkens Historie.

Dansk. Olaf Langes Danske Læsestykker for R. er benyttet til Oplæsning, Genfortælling og Analyse. For og af Klassen er læst Holbergs Julestue og Kilderejse, Øhlenschlägers Palnatoke og Tordenskjold, Ingemanns Levnedsbog ved A. Sørensen, Pontoppidans Skyer, Andersens Mit Livs Æventyr ved A. Sørensen, Fortællinger og Digte af Blicher og Drachmann samt Grettes Saga. Der er givet Eleverne Oplysninger om de til Eksamen opgivne Forfattere. En Del Timer er anvendte til at lade Eleverne holde Foredrag over selvvalgte Emner. Grammatik med Benyttelse af Ingerslevs Dansk Sproglære. En Hjemmestil hver fjortende Dag. Til Eksamen opgives Langes Læsestykker, Holbergs Julestue og Kilderejse, Øhlenschlägers Palnatoke, Ingemanns Levnedsbog og Pontoppidans Skyer.

Engelsk. Brekkes Ny Engelsk Læsebog ca. 110 Si-

der, deraf c. 16 Sider Digte. Til Ekstemporal-læsning benyttet Marryats Settlers in Canada. Magnussens Praktisk Engelsk Grammatik. Genfortællingsstile og Diktat. Ottosens Engelske Ord til Udenadslæren.

Tysk. Ingerslev og Vibæks Tysk Læsebog for M. S. 128—194. Pedersani — Webers Auf rauhen Pfaden (delvis brugt til Ekstemporallæsning). Kapers Grammatik.

Historie. P. Munchs Fra Februarrevolutionen til vore Dage. P. Munchs Mindre Lærebog i Samfundskundskab S. 1—31 og 67—90.

Geografi. C. C. Christensens Geografi for Realklassen og Gymnasiet I.

Naturhistorie. Af Boas' Zoologi Hvirveldyrene. Plantesamfund, Sorøegnens Flora.

Naturlære. Sundorphs Fysik for Realklassen I og II med enkelte Forbigaaelser.

Matematik og Regning. Foldbergs Regning og Algebra for Realklassen. Hjemmeopgaver to Gange om Ugen, Skoleopgaver to Gange om Ugen.

Tegning. Gibs, Vaser, Brugsgenstande og udstopede Fugle. Arbejderne dels skyggede med Sortkridt, dels udførte med Farvekridt.

Sløjd. Øvelser i Sinkning og Anvendelse af dem til at forfærdige en Knivkasse og en Syæske af Fyrretræ.

Gymnasiet.

I Klasse.

Religion. Pauli første Brev til Korinth. Reformationens Historie.

- Dansk. Agerskov og Rørdams Dansk Litteratur I S. 12—62, 89—106, 171—181, 184—228; II S. 417—620; Holbergs Erasmus; Øhlenschlægers Tordenskjold; Hauchs Tycho Brahe; Chr. Winthers Fortællinger. Axelsen, Fenger og Kristensens Norsk Landsmaal og Svensk. Der er læst en Del op for Klassen, baade dansk og svensk samt islandske Sagaer. En Hjemmestil hver 14 Dag.
- Engelsk (n). Andersen og Panduros Engelsk i Realklassen ca. 90 Sider. Brekke og Westerns Engelske Forfattere I ca. 95 Sider. Tom Brown's School Days ca. 25 Sider. Conan Doyles Exploits of Brigadier Gerard ca. 93 Sider. Jespersens Grammatik. Mundtlige og skriftlige Øvelser efter A. Hansens Engelske Stiløvelser. Genfortællingsstile paa Skolen.
- (k og m). Brekke og Westerns Engelske Forfattere I, S. 1—42, 49—62, 102—113. Kiplings The Jungle Book ca. 140 Sider. Jespersens Grammatik.
- Tysk (n). Ingerslev og Vibæks Deutschland I S. 55—63, 74—94, 186—206. Frenssens Peter Moor. Ernst Zahns Vier Erzählungen aus den »Helden des Alltags« S. 1—68, Knauths Auswahl deutscher Gedichte S. 176—213. Kapers Grammatik. Taleøvelser. Stil paa Skolen og hjemme, dels Oversættelse paa Tysk, dels Genfortælling.
- Fransk (m og n). Jespersen og Stigaards Fransk Læsebog for Begyndere S. 1—105.
- Latin (k). Ostermanns Latinsk Læsebog Stk. 22—72. Cæsars Gallerkrig VII. Ciceros Tale

pro Sext Roscio 6—29. Grammatik efter Linderstrøms-Langs Bog.

(n). Ostermanns Latinsk Læsebog Stk. 22—72. Østergaards Latinsk Læsebog for første Gymnasieklasse Stk. 1—22. Formlæren repeteret. Del allernødtørftigste Syntax mundtlig.

Græsk (k). Hudes Elementarbog I. De vigtigste Bøjningsmønstre af sammes Sproglære. Xenophons Anabasis I undt. Kap. 9, II undt. Kap. 6, III undt. Kap. 2 og IV Kap. 1—2 omtr. 90 Sider. Eleverne har tildels selv gennemgaaet Teksten. Ordbog er ikke brugt, men ny Gloser og Talemaader opskrevet paa Klassetavlen. I Begyndelsen af Timen Oplæsning og Oversættelse af det sidst gennemgaaede.

Historie. Møller og Busks Lærebog I: Verdenshistorien til 1500 med nogle Tilføjelser for Oldtidens Vedkommende. Ottosens Lærebog i Nordens Historie til 1523.

Oldtidskundskab. Sechers græske Mytologi S. 10—45. Hovedværker af græsk Kunst fra c. 600 til Alexander med Benyttelse af Sechers Kunsthistorie, Luckenbachs Kunst und Geschichte I og andre Billeder. Anden, sjette og nittende Sang af Odysseen.

Geografi og Naturhistorie (m). Gennem Ekskursioner og Eksperimenter er først gennemgaaet vore almindeligste Sten- og Jordarter. Dernæst læst Madsen og Bøving-Petersens Geologi for G. I og Vahls Jordens Udviklingshistorie. Fremdeles Vahls Oversigt over Jordens Klima-

og Plantebælter; samtidig hermed Repetition af Hovedpunkter af Mellemskolepensumet i Geografi. I Foraarstiden er paa Grundlag af mikroskopiske Øvelser gennemgaaet Hovedtyper af lavere Dyr og Planter (Amøber, Infusionsdyr, Flagellater, forskellige Grønalger, Diatomeer, Gærsvampe, Skimmelsvampe, Bakterier); en Del Timer er anvendte til Ekskursioner, navnlig vedrørende Egnens Plantevækst.

Naturkundskab (k og n). Af P. Heegaard, M. Vahl og A. Kraghs Naturkundskab for Gymnasiets sproglige Linier I er læst Astronomi, Mineralogi, Dynamisk Geologi og Historisk Geologi.

Naturalære (m). Barmwaters Lærebøger. Læst Varmelære, Magnetisme og af Elektricitetslæren fra strømmende Elektricitet til Induktion, af Astronien de første 50 Sider. Af Øvelser er taget igennem efter Christensen og Sundorph Nr. 20, 21, 23, 24, 27, 28, 31, 32, 35, 38, 39, 48, 49.

Kemi (m). H. Rasmussens Kemi for Gymnasiet I Hefte og Kemiske Opgaver I Hefte.

Matematik (k og n). Niels Nielsens Aritmetik og Algebra for sprg. L. Kapitel 1—3. Sammes Geometri Kapitel 1—4. Hjemmeopgaver 1 Gang ugentlig.

(m). Niels Nielsens Aritmetik og Algebra Kapitlerne 1—5 og 7. Sammes Plangeometri forfra til § 17 (ekscl.). Sammes Trigonometri med Forbigaaelser. To Sæt Hjemmeopgaver om Ugen.

II Klasse.

Religion. De religiøse Grundtanker i Hedenska-

bet, Jødedommen og Kristendommen er udviklede gennem en historisk Fremstilling.

Dansk. Mortensens Litteraturhistorie til S. 180 (med Forbigaaelser). Bertelsens Oldnordisk Læsebog Side 1—27 og Grammatikken. Bertelsens Dansk Sproghistorie S. 1—39. Grundtvigs Harald Blaatand og Palnatoke, Drachmanns Ungdomsdigte. Desuden er der i Tilknytning til Undervisningen i Litteraturhistorie læst mange mindre Litteraturprøver: Sagaer, Eddadigte, Folkeviser, Stykker af Holberg, Ewald, Baggesen, Øhlenschläger, Grundtvig, Ibsen og Drachmann. Tegners Frithjofs Saga, Runebergs Fänrik Ståls Sägner. Hver Elev har holdt et Foredrag. En Stil hver tredje Uge.

Engelsk (n). Brekke og Westerns Engelske Forfattere I S. 128—39. Udtog af Macaulays Warren Hastings c. 60 Sider. Udtog af Dickens Christmas Carol c. 50 Sider. Udtog af Renwicks Life of Gladstone c. 60 Sider. Jeromes Tommy & Co. c. 120 Sider. Digte af Burns, Wordsworth, Byron, Keats, Shelly, Tennyson, Browning og Morris c. 150 Sider. Westerns Engelske Institutioner. Mundtlige og skriftlige Øvelser efter Adolf Hansens Stiløvelser. Genfortællingsstile. Fri Stile.

(k og m). Brekke og Westerns Engelske Forfattere I S. 50—101, S. 113—128. Renwicks Life of Gladstone c. 50 Sider. Jeromes Tommy & Co. c. 100 Sider.

Tysk (n). Ingerslev og Vibæks Deutschland

- S. 142—206. Digte i Knauths Auswahl. Schillers die Jungfrau von Orleans. Wolzogens Die Kinder der Excellenz. Frenssens Peter Moor omtrent Halvdelen, Resten som Maanedslæsning. Cursorisk Schillers Räuber i Udvalg. En Skolestil (Genfortælling) om Ugen.
- Fransk (k). Jespersen og Stigaards Begynderbog, repeteret 1 Afd. og L'affaire Dreyfus. Edmond Abouts Le roi des montagnes c. 50 Sider, dels cursorisk, dels statarisk; det sidste delvis uden Gennemgang. Glahns Lectures variées I paa samme Maade; Lect. var. II læst og repeteret. De regelm. Verber, de personl. og rel. Pron. gennemgaaet uden Bog.
- (m og n). Af Jespersen og Stigaards Begynderbog er L'affaire Dreyfus læst og repeteret. Edmond Abouts Le roi des montagnes c. 70 Sider. Glahns Lect. var. I og II læst paa samme Maade som Afd. k. Regelm. og uregelm. Verber, Hunk. og Flertalsdannelsen, Adj. Gradbøjning, Talordene og Pronominerne til Dels efter O. Niensens Grammatik.
- Latin (k). Ciceros Tale pro rege Deiotaro. Et Udvalg af Livius XXI og XXII, der svarer til 30 Sider i Madvigs Udgave. Ovids Metamorphoser: Verdensaldrene, Deucalion, Pyramus og Thisbe, Lycierne. Af Horats 800 Vers af Oderne. Brev I, 7 og Satire I, 9. Linderstrøm-Langs Grammatik er benyttet. Ugentlig er der skrevet en Version, først efter Ostermanns Læsebog, derefter efter Cæsars Gallerkrig.

- (n). Østergaards Latinsk Læsebog S. 35 Bogen ud. Ciceros Tale in Verrem IV Kap. 1—9, 23—42, V 53—ud. Grammatik efter Linderstrøm-Langs Lærebog.
- Græsk (k). Herodot VIII 1—26, 49—69, 74—104, 107—125, alt 44 Sider. Odysseen I, VI, VII undt. 84—132 i alt 298 Vers. Matthæus 5—7, Lukas 2, Johannes 14—16, Acta 17, Cor. I 13. Sechers Mytologi gennemlæst. Undervisningsmaaden som i IG.
- Historie. Møller og Busks Lærebog I fra ca. 1300 til 1789. Blochs Lærebog i den nyeste Historie fra 1789—95. Ottosens Nordens Historie fra Unionstiden til ca. 1789.
- Oldtidskundskab (m og n). Iliaden IX, XXII (fra Vers 131), XXIII Sofokles' Kong Oidipus og Ajas. Glahns Oversættelse af Horats' Satirer og Breve S. 7—22, 29—58, 72—75, 79—84 (53 S.). Ægæisk Kunst.
- Geografi og Naturhistorie (m). Repeteret Kruuses Celle- og Vævslære og læst Kroghs Menneskets Fysiologi S. 1—73. Dernæst Vahls Oversigt over Jordens Klima- og Plantebælter, Typer af Erhvervskulturens Hovedformer og Oversigt over de europæiske Landes Næringsveje; samtidig hermed Repetition af Hovedpunkter af Mellemskolepensummet i Geografi. I Foraarstiden er paa Grundlag af anatomiske Elevøvelser gennemgaaet udvalgte Eksempler paa Dyrenes indre Bygning.
- Naturkundskab (k og n). Heegaards Astronomiens Begyndelsesgrunde. Heegaard, Vahl og

Kroghs Naturkundskab for Gymnasiets sproglige Linier II 1—81.

Naturlære (m). Barmwaters Lærebøger. Læst Astronomi indtil »sphæriske Formler«, Optik indtil Spektroskopet. Mekanisk Fysik indtil Hindringer mod Bevægelsen. Af Øvelser er taget igennem efter Christensen og Sundorph Nr. 20, 21, 24, 42, 45, 61, 67, 68, 71, 75, 76, endvidere Maalinger af elektr. Udfældninger (efter Barmwater) og Modstandsmaalinger ved Hjælp af Wheatstones Bro.

Kemi (m). H. Rasmussens Kemi for Gymnasiet 2 Hefte og Kemiske Opgaver 2 Hefte.

Matematik (k og n). Niels Nielsens Mindre Lærebog i Aritmetik § 20—§ 28. Kraghs Mindre Lærebog i Plangeometri §§ 10—13, 16, 17, 29—32. (m). Niels Nielsens Algebra: Kapitlerne 6, 8 (undt. § 50—§ 52), 9, 10, 11. Sammes Grundtræk af Infinitesimalregningen 1ste og 3die Kapitel. Sammes Trigonometri er repeteret. Kraghs Lærebog i Plangeometri Kap. 2—4 og 6. Sammes Lærebog i analytisk Plangeometri Kap. 1—3. Hjemmeopgaver 2 Gange ugentlig, Skoleopgaver 1 Gang ugentlig.

VI Klasse.

Religion. Den kristelige Etik gennemgaaet Grundtræk.

Dansk. Litteraturhistorien gennemgaaet fra Øhenschlæger til Nutiden. Repeteret det i Fjor læste Pensum. Periode: Holberg. En Stil hver tredie Uge. Wimmers Læsebog S. 45—55, 74—121,

132—135 med Forbigaaelse af de drotkvædne Vers i Gunløgs saga.

Latin (s). Ciceros Cato (undt. Kap. 15). Ciceros Breve ved Frey Side 20—41. Senecas Breve ved Gertz. Tacitus Annaler I, Terents' Phormio. Horats' Breve I 17—18, II 1, 2, 3 Vers 1—79. Af Horats' Oder 324 Vers, af Catullus 459 Vers. Langs Grammatik, Rafns Litteraturhistorie, Thomsens Antikviteter. En ugentlig Version efter Henrichsens og Thoresens Bøger. Ekstemporal efter Henrichsens Bog.

Til Eksamen opgives: Cicero pro lege Manilia. Cato (undt. Kap. 15). Epistulae ad famm. XIV, 1—4. Senecas Breve ved Gertz S. 1—35. Livius XXIII cap. 1—25. Tacitus Annaler I, 31—71. Terents' Phormio til Vers 893. Horats' Oder I, 1, 3, 4, 6—10, 14, 16, 19, 22, 24, 26, 27, 32, 37, 38, II, 1—4, 6—8, 10, 12, 14—16, 18, 20, III, 7—8, 13, 18, 21, 23, 28, 30, IV, 7. Satirer I, 6, 9, II, 5, 6, Epistler I, 1, 6, 7, 11, 14—16, 19, 20. Catul 1—5, 7—9, 11, 14, 30, 31, 44, 46, 49—51, 62, 65, 68, 70, 72, 73, 87, 75, 76, 77, 84, 85, 101, 107 og 109 (Jacobys Antologi Nr. 1—12, 14—31).

Græsk (s). Det opgivne af Antologien og Resten af Skyerne fra 369 til 601. Det opgivne af Xenophon og Plato. Ægæisk og Hellenistisk Kunst. Benyttet Sechers Litteratur- og Kunst-historie, Luckenbachs Kunst und Geschichte I, Hudes Formlære og Syntax. Repetition. Paa Dansk er læst Iliaden I, II til 483 og VI fra 237; Sofokles Kong Oidipus.

Til Eksamen opgives: Homers Odysse XIX og

XX (998 Vers). Petersen og Hudes Antologi: Kallinos, Tyrtaios 1 og 4, Mimnermos, Solon 1, 3 og 4, Theognis, Alkman, Alkaios, Sapfo, de anakreontiske Digte, Skolier og Folkeviser, Simonides 1 og 2, Pindar 1, Timokreon, Bacchylides, Skyerne til 369 (996 Vers). Herodot V 1—20; VI 94—140 (÷ Kap. 122); VII 201—38. Xenophons Oikonomikos 1—10, Platos Apologien, Faidon 1—8, 63—67.

Oldtidskundskab (m). En Del Komedier af Plautus og Terents. Lysbilleder og andre Billeder fra Pompeji. Stykker af Bulwers Roman Blomsterpigen. Platons Symposion, Apologi og Stykker af Faidon. Hovedbygningens Dekorationer.

Fransk. Statarisk læst Nyrops Lectures françaises II o. 65 S. Kursorisk Nyrops Lectures françaises I o. 75 S. Som Maanedslæsning af Toepfers Genfernoveller o. 200 S. En Stil ugentlig efter Arlaud. Grammatik efter Oluf Nielsen. VM Mundtlig Oversættelse fra Dansk efter Jungs 50 Timer.

Engelsk. Jespersens England and America Reader S. 52—69, 110—123, 133—144, 240—250. Pensum fra ifjor for største Delen genlæst. Jeromes Tommy & Co. c. 40 Sider. Kursorisk efter Jeromes Tommy & Co.

Til Eksamen opgives: Jespersens England and America Reader S. 3—88 (med Forbigaaelse af Stykkerne V og XIV og nogle faa Afsnit, udeladt i 2 Udgave) S. 105—123, 133—144, 237—250.

Jeromes Tommy & Co. S. 22—28, 51—67 (6 d. Udgaven).

Historie. Blochs Lærebog for Realskoler Tiden 1660—1789. Sammes Lærebog i den nyeste Historie fra 1789. Ottosens Nordens Historie fra 1660. Munchs Lærebog i Samfundskundskab 3 Udg. S. 1—65, 90—101, 121—143, 145—150.

Til Eksamen opgives: Grækenland til den pelop. Krigs Udbrud. Historien fra 1660 til Nutiden. Munchs Samfundskundskab det læste undt. S. 15—23, 32—34, 48—51, 145—150.

Naturlære (s). Læst det manglende Pensum i Fysik efter Prytz, Astronomi efter Petersen og Forchhammer. Genlæst det hele Pensum.

Naturlære (m). Læst det manglende Pensum i Fysik efter Barmwater, Lyslære efter Ellinger, Astronomi efter Petersen og Forchhammer. Genlæst det hele Pensum.

Matematik (m). Det forlangte Pensum efter Niels Nielsens Lærebøger i Algebra og Trigonometri, Juels Stereometri og Jul. Petersens Aritmetik og analytiske Plangeometri. Desuden benyttet Jul. Petersens Metoder og Teorier og Christensens Lærebog i Projektionstegning. Tre Sæt Hjemmeopgaver ugentlig. Skoleopgaver een Gang ugentlig.

Sang og Instrumentalmusik.

Af Skolens Elever har 160 kunnet deltage i Sangundervisningen. Af Bøger benyttes Ernsts Træffeøvelser, Sannes trettende Bind, Mikkelsens firstemmige Sangbog foruden Fædrelandssange, som synges enstemmigt og udenad. Desuden er lært

forskellige flerstemmige Sange efter andre Samlinger samt Konfirmationskantaten. Træffeøvelser og Skalaer med Accorder øvede efter Tavle og udenad. I Instrumentalmusik har tolv Alumner faaet Undervisning, hver en Time om Ugen, deraf fire i Violin, otte i Piano. Der er jævnlig givet Alumnerne Lejlighed til Sømmenspil.

Gymnastik, Svømning og Boldspil.

Timerne er anvendte til almindelig Gymnastik, Dans, Kricket, Hockey, Fodbold, Tennis, Skøjteløb og i Sommertiden til Svømning.

Gymnastikopvisning med Elever af de tre ældste Klasser fandt Sted den 21 Marts 1909.

De befalede Opvisninger er foretagne.

Kricketkamp afholdtes i September 1908 i Sorø mod Herlufholms Skole (Kampen spillede ikke færdig; i 1 Halvleg havde H. 34, S. 60 Points).

Fodboldkamp afholdtes i Oktober 1908 i Sorø mod Odense Katedralskole (S. vandt med 4 Maal mod 1).

Skydning.

Avgust, September, Oktober 1908 og Maj, Juni 1909 Skarpskydning een Gang om Ugen ved Tuel Sø for VI og IIG.

Klasse	Afstand	Skydemaade	Træfferprocent
VI	150m	Frit Anslag	95
VI	250m	Slæde	100
VI	250m	Frit Anslag	75
IIG	100m	Slæde	95
IIG	150m	Slæde	96

Ved Præmieberegningen for VI Klasse medtoges 5 forskellige af Aarets Skydninger, nemlig 1 paa 150m og 3 paa 250m mod inddelt Skive samt 1 Magasinskydning paa 100m mod Figurskive, 6 Skud i $\frac{1}{2}$ Minut, alle med frit Anslag. Første Præmie toges af R. E. Brincker med 86 Points, anden Præmie af N. Bennedsen med 77 Points.

IG og R har haft Sigtning og Salonskydning.

Skolebiblioteket.

Bibliotekar er Overlærer Gad, valgte Medlemmer af Bogudvalget for 1909—10 er Adjunkterne Ohrt, Holten og Simonsen. Seddelkatalogen er forøget med 149 Numre. Antallet af Sedler udgør nu 26161. Med Ministeriets Tilladelse er Antallet af Bogudvalgets valgte Medlemmer ændret fra to til tre.

Elevbiblioteket

er forøget med 22 Værker. Adjunkt Frimodt og Alumne T. Møller har bestyret Samlingen.

Musæet.

Valgt Medlem af Musæumsraadet er Adjunkt Rosen. Den fysiske Samling bestyres af Overlærer Matthiessen. I Aarets Løb er anskaffet: Apparater til Elevforsøg efter Christensen og Sundorph til Forsøg Nr. 1, 3, 4, 6, 11, 13, 15, 18, 20, 21, 24, 33, 34, 42, 45, 56, 62; Amperemeter (5 Amp.); Voltmeter (5 Volt); Precisionsmillivoltamperemeter (Nadir) med Forlagsmodstand og to Shunter; Elektroskop med Tilbehør (Hornung); Modstandskasse

(0,1—5 Ohm.); to Modstande (1000 Ohm og 10000 Ohm.); tre Eiffelvægte med Lodder; to Strømpolygoner; to Blyfødder; elektrolytisk Apparat med Platin-, Kobber- og Kuleelektroder; elektrisk Klokke til Luftpumpen; elektrostatisk Katoderør; Telegrafapparat med Nøgle; Telefon med Glashylster; Mikrofon; Afsender og Modtagerstation for traadløs Telegrafering; Dynamo med Haandsving; Bismervægt; tre Tecluslamper; Kalorimeter; Fourquignons-ovn; Turbinemodel (M. K. 22259); Læbepibe (M. K. 22709); Lyskasse med Linser og Hulspejle; Bundtrykapparat med Gummiskiver; Mikrometerskrue; Katetometer; to Lysfiltre; to Flydevægte; Prytzes Strækningsapparat; Stemmegaffel (M. K. 22771); Lilliputprojektionslampe (Krüss) efter Grimsehl; hertil Spalteforsats og Linsekasse med 30 Linser, Skærme, Blændskærm, bikonveks og bikonkav Linse, Konkavt-konvekst Spejl, Svovlkulstofprisme, Crownglasprisme, Komplementærfarveapparat, Apparat til Omvendning af Natriumlinien, do. til Strontiumlinier; lille optisk Bænk og Goniometer (Krüss) efter Grimsehl. — Af Bøger: Ostwalds Grundlageder anorg. Chemie; do. Werdegang einer Wissenschaft; Richters Org. Chemie 2; Erdmanns Anorg. Chemie; Heumann og Kühlings Anleitung zum Experimentiren; Jørgensens Org. Kemi; do. Uorg. Kemi; Kofoeds Org. Kemi; Weinholds Demonstrationen; Kemiker Kalender; Leo Brenners Astron. Obj.; Scheids Kem. Experimentirbuch; Lassar Cohns Chemie im täglichen Leben; Osts Chem. Technologie; Deventers Phys. Chemie; Wiedemann

og Eberts Phys. Practikum; Th. Køhls Stjernehimlen; la Cours Tidens Naturlære; Bies Lysets Anvendelse i Lægevidenskaben; la Cour og Holsts Menneskeaaandens Sejre; Ellingers Naturen og dens Kræfter; Hahns Freihandsversuche 1—2; Heegaards Populær Astronomi; Opfindelsernes Bog; Hartvigs Das Stereoskop; Haases Løthrohrpracticum; Arnolds Abriss der phys. Chemie. — Med de andre Samlinger fører Overlærer Zoffmann Tilsyn. Den etnografiske Samling har faaet en værdifuld og kærkommen Forøgelse. Grosserer H. Kiellerup har skænket de Genstande, som hans i Aar afdøde Fader Professor, fhv. Overlærer C. E. Kiellerup samlede, da han som Entomolog deltog i Galatheas Jordomsejling. For denne Venlighed mod Skolen bringes herved en hjærtelig Tak. Genstandene, der skal holdes samlede som Kiellerups Gave, er: 1 udskaaret Trækølle, 3 Buer, 3 Spyd med Hornspids, 1 Kastespyd, 2 Spyd med Jernspids, 1 Fiskelyster, 1 Pusterør med Spyd og 1 Pilekogger med forgiftede Pile dertil, 2 korte Sværd i Træskede, 4 Jagtpile med Hornspids, 5 Jagtpile med Bambusspids, 9 Krigspile, 1 Krigstrompet, 1 gammelt Vaaben fra New-Zeeland, dels Sværd, dels Spyd, 1 Aare, 1 Aare med gennemhullet Blad, 4 Træ-Gudebilleder, 3 Træstykker til at tænde Ild med, 1 Stykke Tøj; alle disse Ting fra Nikobarøerne og Sydhavsøerne. Endvidere 1 Par Sporer fra Chili, 1 Bola fra Sydamerika, 1 Apparat til at lave Paraguay-The i, et Par Spisepinde og en Straahat fra China og en Vifte fra Japan. Samlingen har desuden faaet følgende Gaver: En Model af et

grønlandsk Hus (Baumann), et Par grønlandske Sko (Wesenberg), en Harpunspids (P. Mathiesen), en Pil med Benspids fra Sydamerika og 1 Jernpibespids fra Australien (Spange), en Urne med brændte Ben fra Næsbyholm (L. Teglbjærg). Den naturhistoriske Samling er forøget med: Æg af islandsk Falk (P. Mathiesen), Kæbe af Haj (Grønland) (Baumann), Kranier af Sæl, Polarræv og Hund (Wesenberg), Søkonger fra Tisvilde. Tyve Glas Kunstgødning og Raastoffer dertil (Gave af det danske Gødningskompagni).

Forskellige Meddelelser.

I Realklassens Undervisningsplan er der ved ministeriel Skrivelse af 8 September 1908 sket følgende Ændringer: 1) Bestemmelserne om Undervisningen i Historie, Geografi, Naturhistorie og Naturlære udgaar, og der undervises i disse Fag i Afsnit, som er godkendte af Undervisningsinspektøren for de fuldstændige højere Almenskoler. 2) Tegning og Sløjd er Eksamenfag, saaledes at de i Aarets Løb paa Skolen udførte Arbejder i de nævnte Fag fremlægges til Bedømmelse ved Eksamen. — Fransk er ikke Undervisningsfag i Realklassen i Sorø Skole, men en Elev, som paa egen Haand har skaffet sig fornøden Kundskab heri, kan underkaste sig Eksamen heri sammen med Realeksamen (Bek. 28 Marts 1908 §2 og §5,2).

Afgangs- og Aarsprøven.

Skriftlige Afgangsprøver og IV Mellemskole-

klasser skr. Aarsprøve afholdes 7—11 Juni. Sidste Skoledag 23 Juni. De mundtlige Prøver, som ordnes af Undervisningsinspektøren holdes saaledes:

Tirsdag 15 Juni.	Onsdag 23 Juni.
Kl. 8 IVM. Tysk.	Kl. 8VIm. Matematik.
Onsdag 16 Juni.	- 8 R. Engelsk.
Kl. 8 VI. Historie.	Torsdag 24 Juni.
Fredag 18 Juni.	Kl. 8 VI. Fysik.
Kl. 8 VIm. Fysik.	- 11IVM. Matematik.
- 8 R. Geografi.	Tirsdag 29 Juni.
Lørdag 19 Juni.	Kl. 8 VI. Latin.
Kl. 8 R. Naturhistorie.	Onsdag 30 Juni.
Mandag 21 Juni.	Kl. 8 VI. Græsk.
Kl. 8 VI. Dansk.	Fredag 2 Juli.
Tirsdag 22 Juni.	Kl. 8 VIm. Fransk.
Kl. 8 VI. Engelsk.	Lørdag 3 Juli.
- 8IVM. Matematik.	Kl. 8 VI. Fransk.

De øvrige skriftlige og mundtlige Prøver foregaar efter et Skema, som opslaas paa Stengangen.

Tirsdag 6 Juli Kl. 2 Slutningsmøde i Festsalen.

Onsdag 7 Juli Kl. 8 er der Optagelsesprøve til IM.

Torsdag 19 August Kl. 8 samles alle Elever i Lovsangssalen.

Til at overvære de mundtlige Prøver og Slutningsmødet indbydes herved paa Medlæreres og egne Vegne.

Sorø Skole og Opdragelsesanstalt. Den 1 Juni 1909.

H o f f.